

Mlaš tednik

Kronika

kulturno - politično glasilo.

svetovnih in domačih dogodkov

10. leto / številka 28

V Celovcu, dne 10. julija 1958

Cena 1.50 šilinga

Evropa — gospodarska celota

Bilo je v marcu minulega leta. Na trgu pred Kapitolom v Rimu so se drenjali fotografiji in radovedneži, da bi bili priče enega najvažnejših povojnih gospodarskih dogodkov. V starodavni, častitljivi palači so zunanji ministri Italije, Francije, Nemčije, Belgije, Nizozemske in Luksemburga podpisali pogodbo, s katero so ustanovili Evratom in Evropsko gospodarsko skupnost. V pogodbi so se te države obvezale, da bodo v prihodnjih 15 letih odpravile vse medsebojne trgovinske in carinske ovire in tako ustvarile enotno carinsko in gospodarsko ozemlje. Oglejmo si na kratko razloge, ki so vlade omenjenih 6 držav napotile k sklepu te pogodbe.

Moderno gospodarstvo rabi večji prostor. Tehnični razvoj je znanjšal zemeljsko oblo, pravijo. Svet je postal manjši v času brzega prometa, radijskih valov in atomske energije. Carinske tarife posameznih držav utesnjujejo in ovirajo gospodarski razvoj. Za potovanje okoli zemlje so bile svojčas potrebna leta, potem meseci, danes pa zadostuje nekaj pičlih dni. Z Dunaja do Jadrana so nekoč rajžali teden dni s kočijo po slabih cestah, danes rabiš z Dunaja do morja z brzovlakom komaj en dan. Poleg prometne tehnike sili v širšo prostornost še drugo gospodarsko dejstvo: moderne tovarne s svojimi kompliciranimi stroji in avtomacijo so pripravne za masovno, množično fabrikacijo. Čim večje je število izdelanih fabrikatov, tem cenejša je njihova proizvodnja in tem nižja njihova cena. Masovna izdelava pa je možna le tedaj, če je zajamčena tudi prodaja proizvodov. Prostornost ameriškega severnega kontinenta je na primer eden predpogojev povojnega ameriškega gospodarskega procvita.

Začetki vseevropske misli. — Grof Coudenhove-Kalergi je že leta 1923 ustanovil „Pannevropsko unijo“ in ji zastavil cilj, da združi vse evropske države v eno celoto. Njegovo vprašanje državnikom in gospodarstvenikom evropskih držav se je glasilo: Kako dolgo se bo mogla na mnogo držav in državice razcepljena Evropa gospodarsko in politično uveljavljati proti rastočim izvenevropskim velesilam? Poleg Kalergija je bil francoski zunanji minister Briand, ki je leta 1929 predložil tedanji Zvezi narodov načrt združitve Evrope. Pa napetost in nezaupanje med državami je bila takrat še prevelika in njegov uspeh je bila študijska komisija, ki je zasedala do pričetka druge svetovne vojne — brez uspeha seveda.

Po drugi svetovni vojni. — Resnični premaganec druge svetovne vojne je nacionalizem evropskih držav, zmagovalca pa sta Amerika in Rusija. Kalergi je torej imel prav. Tako je bil Churchill po vojni prvi, ki je spet razvil zamisel enotne Evrope. Amerika je za izvedbo svoje gospodarske pomoči izvenameriškim državam stavila pogoj, da se morajo vse države, ki sprejemajo ERP-pomoč, gospodarsko povezati. Tako je prišlo do ustanovitve OEEC, organizacije za gospodarsko sodelovanje Evrope, in EPU, evropske plačilne unije. Nedvomno ima dosedanja evropska gospodarska konjunktura v tej povezavi enega svojih glavnih vzrokov.

Od montanske unije do evropske svobodne trgovine. — Leta 1951 so se združile Francija, Nemčija, Italija, Belgija, Nizozemska in Luksemburg v takojimenovano montansko unijo in so odpravile medsebojne carine za premog in jeklo. Ta zveza se je v kratkem času zelo obnesla in sili v nadaljnjo razširitev in poglobitev. K tej mednarodni gospodarski skupnosti bi naj pristopila tudi Avstrija. Države bi odpravile vse medsebojne carine in nastopale kot enota napram zunanjim državam. Trenutno izdelujejo osnutek gospodarske pogod-

Boren konec pliberške šolske stavke

Po občnem zboru „Društva staršev“ dne 27. junija je bila proglašena šolska stavka v Pliberku. Na tem občnem zboru je nastopil kot glavni govornik dr. Wolfgang Mayrhofer, deželnozborski poslanec in okrajni podglavar v Velikovcu, v čigar službeno območje spada tudi Pliberk.

V letaku, ki poziva na stavko, je tudi zapisano: „Starši Pliberka in okolice naslavljamo poziv na vse starše na področju prisilne dvojezične šole, da se tej opozorilni stavki priključijo in svojih otrok do razdelitve spričeval 5. julija ne pustijo v šolo.“

V Pliberku je bila izvedena stavka s pomočjo pritiska in prevare. Gotovi ljudje, ki nimajo s šolo ničesar opraviti, so ustavljali otroke na poti v šolo in jim dopovedovali, da šole ni, da so že počitnice.

Tudi zadržanje nekaterih učiteljev je bilo ponekod čudno.

Neka učenka, ki je ponovno prišla v šolo po naročilu staršev, na pozdrav sploh ni dobila odgovora od učiteljice. Drugod se je zgodilo, da je šolska služkinja zmerjala otroke, ki so prihajali v šolo, rekoč, da je gospod direktor zelo hud. Se razume, da so brihtni učenci pogruntali, da je sedaj bolje, da se mu ne prikažejo pred oči. V nekem drugem kraju pa je v enem razredu bilo kar naznanjeno, da „šole ni“ in tako je v tistem razredu potem stavka uspeła.

Manjkalo pa tudi ni groženj. V Pliberku je neki veljaven gospod dejal, da je treba zapisati in si zapomniti vse otroke, ki bi šli v šolo. Najbrž ta gospod veruje, da Hitler ni umrl in da se bo nekoč še vrnil.

Drugod so se celo uradni moške brigali za to, da otroci ne bi šli v šolo. Slučaj vnetega carinika na Zilji je že znan. Na Suhi pri Pliberku otrok, ki hodijo v mestno šolo, niso pustili na avtobus. Lahko bi našteali dolgo vrsto podobnih primerov.

In kljub temu razen Pliberka, Vovber in še kakih 3 ali 4 šol sploh ni moč govoriti o vsaj delno uspehi stavki. In dvojezičnih šol je danes po uredbi okrog 100, dejansko pa 62. Povsod drugod se je pouk redno vršil. Nič ni zaleglo, da sta „Volkszeitung“ in „Kleine Zeitung“ prva dva dneva s kričnimi naslovi naznanjali, da „se stavka širi“, nato sta pa osramočeni utihnili.

Starši so povsod, kjer ni bilo direktnega pritiska, stavko odklonili.

Sam prvoboritelj proti slovenskemu pouku, dr. Mayrhofer, je moral čutiti ta od-

be in hočejo to pogodbo sprejeti še do konca tega leta.

Kaj pomeni novi gospodarski razvoj? — V Avstriji lahko slišimo glasove, ki navdušeno pritrjujejo, in spet druge, ki svariijo pred preveliko naglico. Nova unija bo po površini večja od Združenih ameriških držav in Sovjetske Rusije. Avstrija bo lahko kupovala inozemske industrijske izdelke, surovine in stroje ceneje kot doslej, kajti odpadle bi vse carine. To bi proizvodnjo nedvomno izboljšalo in življenje pocenilo. Na drugi strani pa bo avstrijsko gospodarstvo moralo tekmovati z inozemskimi produkti in s storilnostjo inozemskih podjetij, kajti tudi naša država bi morala odpraviti carine, ki proizvode avstrijske industrije sedaj še ščitijo pred inozemsko konkurenco.

Avstrijsko kmetijstvo se bo znašlo v popolnoma novem položaju. Avstrijsko obrtništvo bo moralo dokazati svojo produktivnost in zmogljivost. Seve carinskih meja ne bodo odpravili z enim samim mahom. V marsičem bo treba počasnega, postopnega prehoda. Na drugi strani pa je že danes jasno, da bo gospodarska združitve bistveno izboljšala življenjsko raven in odprla nove možnosti za gospodarski razvoj. Če je ne prepreči in ne zavre kak vojaški spor, je evropska svobodna trgovina eden velikih bodočih upov evropskih narodov.

por staršev in tako je v „Bauernzeitung“ zapisal: „Vestni starši se bodo vprašali, ali je šolska stavka primerno sredstvo, ki bi naj prisilila zakonodajno oblast k temu, da izda šolski zakon, ki odgovarja volji staršev. Dvomi o pravilnosti takega ukrepa so gotovo upravičeni.“

Prav zato je tudi stavka na področju prisilne šolske odredbe tudi propadla. Ne zato, ker že trinajst let traja nezadovoljnost staršev zaradi prisilne šolske odredbe iz leta 1945, kot pravi učen gospod doktor, ampak zato, ker je v starših prikipela do neba nezadovoljnost zaradi brezobzirnega izkori-

Zaključek prvega leta na slovenski gimnaziji

Šole so zaprle svoja vrata za dva meseca. Prav vroče je bilo ponekod na podeželju v zadnjem tednu in sicer ne toliko v šolskih sobanah, marveč pred šolskimi vrati, ko so otroke odvažali od šole in jih odrasli silihi v štrajk.

Čisto drugače pa je zaključila Državna realna gimnazija za Slovence v Celovcu prvo leto svojega delovanja. Mirno je potekalo delo do zadnjega dne.

V soboto dne 5. julija so se dijaki zbrali k zaključni službi božji, da dajo tudi Bogu zahvalo za uspešen konec šolskega leta.

Ko so nato dijaki dobili letna spričevala, so jim razredniki tudi izročili tiskano poročilo o poteku prvega šolskega leta na tem mladnem zavodu. Naslovni strani tega poročila je podana simbolična podoba osemletnega študija na srednji šoli: osem stopnic, ki vodijo navzgor ter dozorevajoč bogat klas z osmimi plemenitimi zrni znanja za življenje. Ta naslovna stran je delo profesorja dipl. inž. Janeza Oswalda.

Knjižnica vsebuje seznam proforskega zbora, kratko poročilo o nastanku te šole in kroniko najvažnejših dogodkov iz minulega šolskega leta. Nato sledi pregled razredov. Kar razveseli se človek, ko v pregledu vidi, da je na šoli število odličnjakov prav lepo. Prav gotovo eden ali drugi tudi ni uspel na šoli bodisi zaradi bolezni, bodisi zaradi pomanjkljive pridnosti. Večina

Zver v človeški podobi

Minuli teden je bil pred sodiščem v Bayreuthu obsojen na dosmrtno ječo neki Martin Sommer, bivši SS-ovski nadzornik v koncentracijskem taborišču Buchenwald med vojno.

Na sodni razpravi je nastopila vrsta prič, ki je opisovala Sommerjevo grozodejstvo. Tako je pričal Kneiper, sedaj državni uradnik v Monakovem, opisoval bičanje v Buchenwaldu: enega izmed internirancev je Sommer obsodil, da dobi 25 udarcev. Privezali so ga na klop. Sommer je nesrečnemu naročil, da naj sam šteje udarce, „da se mu ne bo godila krivica“. Nato so začeli padati udarci s težko leseno palico. Po osmih udarcih se je pretepeni zmotil pri štetju. Sommer je odredil, da mora začeti šteti znova. Čez nekaj udarcev se je nesrečnej zaradi hudih bolečin znova zmotil in Sommer je zopet odredil „Od začetka“. Tako je mož dobil skupaj nad šestdeset udarcev, a do 25 ni naštel. Ko so ga odvezali, je bil mrtev.“

Sommer si je izmislil še druga mučenja. „Pojoči gozd“ mu je bila priljubljena zabava. Žrtvam so najprej na hrbtu zvezali roke in jih nato zanje obesili na drevesna debla, tako da so od bolečin tulili. V zapornih bunkerjih je mnogo zapornikov sam pretepal do smrti. Drugim je zopet dal vbrizgati smrtelni strup v žile.

Zaradi pretirane grozovitosti je bil leta 1943 Sommer kaznovan s strani višjega vodstva SS in poslan na vzhodno fronto, kjer mu je neka ruska granata odtrgala roko in nogo. Prišel je v rusko ujetništvo in od tam pred dvema letoma povrnil nazaj v Nemčijo, kjer so ga dali v bolnico za biveše vojake. Kmalu nato se je začela kazenska preiskava proti

ščanja mladine v izrazito politične namene. Gospod okrajni podglavar celo prizna, kakšen namen je imel ponesrečeni pliberški podvig. Tako pravi: „Upajmo, da bodo to demonstracijo slišali do Dunaja, čeprav je Dunaj zelo daleč vstran od Koroške“.

Prazno upanje, kajti hripavi glas iz Pliberka ni našel odziva niti na najbližnjem dvojezičnem ozemlju. Mi pa upamo, da bo tudi na Dunaju naletel na gluha ušesa in ga bodo spoznali za to, kar v resnici je, namreč glas peščice nepopoljšljivih hujskačev sovraštva, brez zaslonbe in ljudstvu. Ta peščica — ki pa je posejana po vseh političnih strankah in je zelo glasna, — je tudi glavna ovira za pomirjenje na Koroškem.

teh pa ima še možnost, da ta nedostatek popravi pri jesenskih izpitih.

V „Letnem poročilu“ najdemo tudi vrsto slik o delu na šoli. Sledi nato vrsta razprav, ki so jih spisal profesorji tega učnega zavoda. Starše bo prav posebno zanimalo poročilo prof. Franca Inzka o pouku nemščine na šoli.

Prof. dr. Pavel Zablatnik je za 190-letnico rojstva koroškega ljudskega pesnika in kulturnega delavca Andreja Schusterja-Drabosnjaka prispeval razpravo o tem možu. Tudi Drabosnjak je pričel orati ledino, kakor jo mora nova srednja šola.

O „Kamenskih pevskih bukvicah“ poroča g. dr. Franc Czigan. Omenja dve zbirki cerkvenih pesmi, ki jih je našel na Kamenu in vsebujejo prav zanimive in lepe starodavne koroške pesmi za posebne praznike v cerkvenem letu.

Tisk „Letnega poročila“ je podprlo „Združenje staršev na Državni realni gimnaziji za Slovence“.

Dne 7. julija so na novi šoli bili sprejemni izpiti in na podlagi teh izpitov je bilo sprejetih 35 fantov in deklet.

Tudi v jeseni bodo sprejemni izpiti, ki bodo pravočasno naznanjeni.

Sommerju, toda bavarsko notranje ministrstvo ga je zaradi njegovih telesnih poškodb proglasilo za „nesposobnega za sodno razpravo“. Premislilo si je šele, ko se je nenadoma poročil z neko postavno 21-letno bolniško strežnico in zahteval za invalidsko rento. Novi zdravniški pregled ga je proglasil za sposobnega za sodno razpravo.

Proces proti Sommerju se je spremenil v zgodbo strahot tretjega rajha. Celó Nemci, ki imajo sicer trdo kožo, so bili presenečeni zaradi trdovratne hladnokrvnosti, s katero se je Sommer izgovarjal in skliceval na „višja povelja“.

V „Süddeutsche Zeitung“ se Ernst Müller-Meiningen vprašuje, kako se je moglo kaj takega v Nemčiji dogajati. Prihaja do zaključka: Ljudje Sommerjevega kova so proizvod naravne manjvrednosti posameznika, pa tudi vpliva okolja. Torej tipični proizvod nemškega nacizma. Navaja tudi nasproten primer: Nekega SS-ovca, ki je hotel biti prijazen do jetnikov, je takratni poveljnik taborišča Koch s svojimi šikanami pripravil do tega, da je naredil samomor. Müller-Meiningen zaključuje svoja izvajanja: Za sodobne Nemce naj bo sodna obravnava proti Sommerju opozorilo, da bodo skrbeli zato, da ostane ustroj države tak, da ljudje ne bodo zopet postali žrtve nečloveških bitij.“

Sommer je dobil kazen človeške pravice. Zdravniški pa, ki so po taboriščih z zastrupljenimi injekcijami, z nečloveškimi eksperimenti na živih ljudeh, zakrivali smrt in trajne telesne okvare tisočev nedolžnih ljudi, pa še danes v Zapadni Nemčiji nemoteno vrše svoj poklic. Imajo celo donosne pogodbe z bolniškimi blagajnami in drugimi javnimi ustanovami.

Politični teden

Po svetu . . .

Vesti z Vzhoda in Zapada tudi minuli teden potrjujejo, da „hladna vojna“ med obema taboroma gre naprej, obenem pa postajajo vedno bolj očitne notranje razklonosti sovjetskega bloka.

Gomulka na kolenih

V gonji, ki jo je Sovjetska zveza v zadnjih tednih sprožila proti sedanji vladi Jugoslavije, češ da je „izdajalka“ delavskih interesov in „dekla imperializma“, se Poljska sprva ni priključila glasnemu koncertu poslušnih satelitov od Pekinga do Prage, ki so teknovali med seboj, kdo bo bolj vneto zmerjal jugoslovanske komunistične veljake. Znano je bilo, da je poljski komunistični prvak Gomulka večkrat podprl stališče Tita in tovarišev, za kar so se mu ti oddolžili tako, da so dali polno diplomatsko priznanje Vzhodni Nemčiji, obenem pa so izjavili, da je sedanja nemško-poljska meja ob Odr in Niži (Oder-Neisse) dokončna. To jim je nakopalo hudo jezo Bonna, ki je celo prekinil diplomatske stike z Beogradom. Sedaj pa Gomulka svojim beograjskim prijateljem ni mogel povrniti storjene usluge drugače, kot da je tudi on obsodil jugoslovanski „revizionizem“. V besedah sicer ni bil tako oster, kot drugi komunistični veljaki, toda ostane dejstvo, da je klonil pred Moskvo in je vsaj na zunaj sovjetski blok glede stališča do Jugoslavije enoten. Videlo se pa je, da je Gomulka svoje besede izrekel le pod pritiskom.

V Beogradu so zaradi tega koraka bili nemalo razočarani, vendar so energično odgovorili na izrečene obtožbe. Nenadoma je tudi sedanji jugoslovanski poslanik v Vzhodni Nemčiji Dimitrije Vošnjak (nekdanji jug. generalni konzul v Celovcu Mitja Vošnjak) zbole in odšel v Beograd „na zdravljenje“. Kako dolgo bodo v Beogradu zdravili „vzhodnonemškega mačka“ (tako imenujejo sedaj prenapetost priznanje Vzhodne Nemčije), je pa zapisano samo v zvezdah. Vsekakor se poslaniku obeta daljša „kura“.

V Bonnu pa zaradi prekinitve stikov z Jugoslavijo očitno tudi niso bili baš presrečni. Križem rok so morali gledati, kako druge države, predvsem Italija vdira na jugoslovansko tržišče celo v strokah, ki so bile prej izključno nemška domena. Zato so v Bonnu poluradni krogi že začeli govoriti o obnovitvi rednih stikov z Beogradom.

Bonn je tudi brez besede plačal zapadli obrok odškodnine za zahtevke iz vojnih časov, obenem pa je preko posrednikov predložil Beogradu podaljšanje trgovske pogodbe, ki v kratkem izteče.

Dobrodošel gost iz Egipta

Ze dalj časa napovedani obisk egiptovskega predsednika Nasserja je prišel Titu kot nalašč. Nasser je prišel z vso družino in bo preživel svoj dopust na otoku Brioni v družbi jugoslovanskega maršala. Se razume, da mu pri tej priliki Tito ne bo prikrival svojih izkušenj, ki jih je imel s sovjetskimi posojili, ki so bila obljubljena na papirju a nikdar izpolnjena. Ta razgovor bo za Nasserja še prav posebno poučen, ker ima tudi on sklenjene pogodbe s Kremljem za velikanška posojila „brez političnih priveskov“ seveda.

Zato ni slučaj, da je prav te dni sovjetska vlada ponudila jugoslovanski razgovore glede „ureditve zadeve posojil“, ki jih je bila prej enostavno „odložila“ za pet let, to je praktično na dan svetega nikolija.

Odpoved posojila je namreč zelo škodoval prestižu Sovjetske zveze v Afriki in Aziji, kjer so odvisni državniki spoznali, da sovjetski stric ni tako radodaren in moč beseda kot ameriški stric Sam, ki kar obljubi, tudi da.

Trije »nevtralni prijatelji« na Brionih

Na zapadu gledajo sestanek obeh najznamenitejših nevtralistov deloma z upanjem, deloma z nezaupanjem. Očitno je, da poskuša maršal Tito prek svojih prijateljev med afriškimi in azijskimi narodi, spraviti Sovjete v skripce in mu to deloma uspeva. To gre posredno tudi v korist zapada. Tito je v svojem govoru na Sutjeski, kjer so praznovali obletnico neke velike partizanske bitke, namignil, da bi prav rad vzel zapadne dolarje namesto izostalih rubljev. Se razume, če jih hoče dobiti, ne sme svojih darovateljev preveč dražiti. To velja tudi za

Titove zaveznike. Zato ni izključeno, da se utegne usoda Libanona, doslej edine zapadno usmerjene arabske države, po kateri je bil posegel Nasser, izkoriščajoč njene notranje napetosti, odločiti na Brionih. Nasserja namreč tudi začenja postajati strah pred njegovimi sovjetskimi zaščitniki in poskuša najti kako brv na zapad. Tajnik Združenih narodov Hammarskjöld, ki se mudi v Libanonu, je ugotovil, da v zadnjem času preko sirijske meje ne prihajajo več Nasserjevi prostovoljci. Tudi boji v deželi sami pojemajo. Titu in Nasserju se je na Brionih pridružil še grški zunanji minister Averoff, kar kaže, da jugoslovanski koncept o ustvaritvi nevtralističnega zavezništva v Sredozemlju — v protisovjetski funkciji — gre v klasje.

. . . in pri nas v Avstriji

»Ti pusti mojega pujska, jaz bom pa tvojega«

je bilo menda neizgovorjeno načelo, na katerega sta se zedinili obe koalicijski stranki po nekajtedenskem medsebojnem obmetavanju z blatom korupcije. Umazani sta iz te tekme izšli obe stranki in vprašanje, kateri je bil manj ali bolj popačen, je za navadnega človeka postranskega pomena. To so voditelji obeh strank spoznali in kmalu je prišlo v parlamentu glede o nerednostih pri železnarnah VOEST, pa tudi Haselgruberja — do sporazumnega koalicijskega molka. Za Haselgruberjem so ostali le njegovi dolgov, s katerimi se bavi konkurzno sodišče, kajti mož je bankrotel. Med upniki so banke in centrala zadruženih posojilnic (Girozentrale), kjer se nabirajo prihranki malih štedljivcev, pa tudi razne druge osebe. Tako se je na sodni razpravi za ugotovitev Haselgruberjevih dolgov pojavilo šest dvomljivih dam, katere so predložile Haselgruberjeva lastnoročna potrdila, da jim dolguje eni šest, drugi sedem, tretji petsto itd. šilingov. Haselgruber je pri vodstvu tovarn in trgovskih spekulacij s stariim železom med Vzhodom in Zapadom našel tudi dovolj časa, da je s svojimi poslovnimi prijatelji obiskoval nočne lokale. Pri tako vsestransko zaposlenem človeku ni čuda, da se je večkrat polnoči znašel brez denarja. In ob tej uri banke, pa tudi protinjemu vedno ustrežljiva Giro-Centrala ne uraduje in tako si je praktični mož sposojal denar kar pri damah, ki poklicno zabavajo gospode po nočnih lokalih. Tudi to pikantno podrobnost je časopisje političnih strank molče prešlo. Zato pa jo seveda na široko opisuje dunajsko bulvarno časopisje, ki mu gre samo za zaslužek.

Odprto še ostaja pri tem vprašanje, kaj bo s Haselgruberjevo železarno v St. Andrä

Wörtern, ki zaposluje 1200 delavcev. Ti so danes na cesti. Pojavil se je predlog, da bi bilo treba podjetje enostavno podržaviti. Ta predlog je prišel iz zasebnih industrijskih krogov, ki se sicer bore za reprivatizacijo podržavljenih industrij, seveda samo tistih, ki so aktivne.

Drugo vprašanje je tudi, kako bo dunajska OeVP vrnila tistih 22 milijonov, ki ji jih je podjetni Haselgruber „posodil“. Skupina dunajskih industrijcev je sicer izjavila pripravljenost, da ta primankljaj pokrije — bržkone z novim „posojilom“, — vendar se pri osrednjem vodstvu OeVP obotavljajo, kajti industriji stavijo gotove pogoje, ki jih je težko izpolniti, predvsem z ozirom na prihodnje volitve. Med drugim zahtevajo reprivatizacijo nekaterih (donosnih) državnih podjetij, čemur se bodo socialisti z vsemi štirimi uprli. Prav tako ne bo moč prikrajšati sedanjega vpliva delavskih zbornic in sindikatov. Industriji bi radi ustvarili položaj, kot je v Zapadni Nemčiji, kjer vlada Adenauerjeva krščansko demokratska stranka sama in so socialisti v opoziciji. Če bi željam industrijcev ustregli, bi to pomenilo konec koalicije in tega sedaj tudi odločujoči krogi v OeVP nečejo. Dokler bo prevladal v tej stranki vpliv kanclerja Raaba in njegovih ožjih prijateljev, bo gotovo koalicija ostala pri življenju. Po drugi strani pa tudi socialisti niso prav nič vneti za opozicijo. So se jim stolčki v vladi preveč prijetno ogreli pod sedali . . .

Vabe za volilce

Kljub temu pa se je treba boriti za nove volilce. Zato so socialisti pripravili zakon o skrajšanju delovnega časa. Pravijo, da bi tak zakon preprečil brezposelnosti, ki utegne nastopiti zaradi splošnega, zaenkrat sicer milega gospodarskega zastoja, ki se je iz Amerike razširil na ves svet. Gospodarski krogi so se temu zakonskemu osnutku uprli in to z jako dobrimi, stvarnimi argumenti. Brezposelnosti, če bo že prišla, ne bo moč preprečiti s skrajšanjem delovnega časa, ampak samo s povečanim in izboljšanim delom. Več ljudi delajo, več zaslužijo in zato lahko tudi več blaga nakupijo. Izboljšana kvaliteta blaga ba pa doma pregnala tujo konkurenco in avstrijskim izdelkom omogočila boljšo prodajo tudi v inozemstvu. Spričo teh res stvarnih argumentov je malo izgleda, da bi socialistični zakon, ki bi delavcem dal sicer več prostega časa, a manj denarja, prodr. Pa tudi črnogled napovedi o krizi se ne uresničujejo. V Ameriki sami sicer ni več tako bujne konjunktore kot zadnja leta, v bistvu pa je ondi gospodarstvo le zdravo in trdno. Pri nas pa je število zaposlenih v mesecu juniju prekoračilo lansko stanje in tako lahko z novim zaupanjem gledamo v bodočnost.

Celovško gledališče v novi sezoni

Minula gledališka sezona v Celovcu je bila s programske strani brez dvoma ena najboljših, kar smo jih v Celovcu doživeli. Novi gledališki direktor g. Filip Zeska, ki je prišel iz Dunaja, je celovški publiko postregel posebno na področju opere s programom, ki je v resnici presegel okvir provincialnega mesta, kot je pač naš dragi Celovec. Slišali smo vrsto velikih oper v odličnih zasedbah, kajti dir. Zeska je s pomočjo svojih dobrih zvez in poznanstev na Dunaju mogel angažirati nekaj pevcev državne opere, ki uživajo mednarodni sloves.

Tudi dramski program je bil skrbno izbran in tako Mestno gledališče kot Komorni oder sta nudila nekaj kvalitetnih del, čemer je treba posebno pohvaliti poudarjanje modernih avtorjev.

In kljub temu je letošnja gledališka sezona zaključila svoj obračun s dobrim pol milijona več izgube kot je bilo predvideno.

Gledališča že od nekdaj niso bila rentabilna podjetja. V preteklih časih, posebno v renesansi so jih podpirali knezi in vladarji, v dobi demokracije (z ali brez pridevnika) pa ta naloga pripade državi in drugim javnim ustanovam. Tako prejema tudi celovško gledališče okrog 6 milijonov subvencij. In celo teh šest milijonov je bilo premalo! Kljub dobremu programu in izvrstnim gostom.

Poskus ravnatelja Zeske je bil brez dvoma pogumen, toda za njegov uspeh bi moral dobiti podporo od tistih, katerim je s tako vneto pripravljaval užitek, ne da ni pri tem skoparil z denarjem. Namreč s strani publike. In te podpore ni dobil.

Je pač pri nas tako kot marsikje drugod. Obiskovanje gledališča je za večino obiskovalcev družabna zadeva, priložnost, da se „človek pokaže“ in „zabi-je“ večer. Resnično kvaliteto od kiča pa razlikuje le malo ljudi. Večina hoče imeti svoj spektakel in to za mal denar. Zato se je zgodilo, da so bile

operne premiere z odlično zasedbo pri na pol praznem gledališču, zato ker so bile cene nekoliko zvišane.

Podobno se je dogajalo pri Komornem odru, kjer je pri sicer skrbno pripravljenih, a „problematičnih“ igran zehala skoraj prazna dvorana.

Manjkalo je nekaj: opereta, privlačna supreta in prijeten tenorček, vitkonogi poskočni balet (operetni seveda, ne „strogi“) pa naj bo klasični in ne moderni.

Spričo velikega deficita bo zato letos Komorni oder opuščen in vso teatersko življenje se bo preselilo v Mestno gledališče.

Iz izkušnjem preteklosti je za novo gledališko sezono direktor Zeska, ki kljub vsemu ni izgubil poguma, izdelal program, kateri je kljub nekaterim omejitvam zanimiv in kvaleteten, kolikor je pač v danih razmerah mogoče.

Letos bo domači umetniški ansambel razširjen predvsem na glasbenem področju, tako da bodo večino glavnih vlog zmogli z domačimi močmi. Tako so med novimi pridobitvami gledališča: seriozni bas, junaški tenor ter lično dramatični sopran. Predvsem bo pa letos ustrezno prijateljem operete, ki je pri nas še vedno tako priljubljena kot drugod nekdanj. Napovedan je tudi prihod nove, privlačne operetne dive. Za pol leta je tudi zagotovljeno sodelovanje priljubljenega para Rosi Barsony in Franz Steinberg.

Da uprava gledališča spozna želje najširših plasti občinstva, je izdala letak s obširnimi seznamom del, ki bi naj prišla na program nove sezone. Ta letak je bil razdeljen vsem abonantom in gledališkim obiskovalcem. Ti naj iz predlaganega seznama navedejo tiste komade, ki si jih želijo videti.

Ta seznam je jako pester in vsebuje vrsto kvalitetnih del. Omenimo samo nekatera: Opere: Čarob-

SLOVENCIS doma in po svetu

Župnik John Blažič — zlatomašnik

Dne 13. junija leta 1908 je bil posvečen v stolnico v mestu St. Paul (Minnesota) za duhovnika mladi bogoslovec John Blažič, ki je bil pred nekaj leti prišel iz Kranjske v Ameriko in tam končal bogoslovne študije.

Obenem z njim je prejel takrat posvečenje še devet drugih ameriških Slovencev. Od teh obhajata zlatomašniški jubilej tudi msgr. John E. Schiffer in msgr. John Zaplotnik.

Zlatomašnik Blažič pa zasluži še posebno omembo v našem listu, kajti v vseh petdesetih letih delovanja v daljni Ameriki, kjer je pastiral povečini med brati Hrvati in Slovaki, je ostal tesno povezan s svojo staro slovensko domovino. Naročen je še vedno na vse slovenske liste, ki izhajajo v zamejstvu in se zanima za napredek Slovencev, posebno na Koroškem. Mohorjeva družba ga šteje med svoje stalne podpornike in največje dobrotnike. Ko je šlo po vojni za obnovo Mohorjeve tiskarne je č. g. Blažič sam prispeval 5.000 dolarjev, brez katerih si obnove delavnosti Mohorjeve družbe sploh ne moremo zamišljati.

Že nad trideset let g. Blažič pase duše v največji slovaški fari Uniontown v Pennsylvaniji in njegova župnija velja za vzor daleč naokoli. Zgradil je veliko in moderno cerkev in prostorno farno šolo, ki jo vodijo č. sestre. Njegov škof ga je za njegove velike zasluge odlikoval s tem, da ga je imenoval za pravega konzistorijalnega svetnika. Č. g. Blažič je vse svoje življenje posvetil dušnemu pastirstvu, zato je ob njegovem zlatomašnem jubileju neki sobrat zapisal, da „se počuti doma samo na treh krajih: pred oltarjem, v spovednici in na prižnici.“

Danes 77-letnemu a telesno in duševno čilemu in za vse dobro vnetemu jubilantu kličemo: Na mnoga leta v vinogradu Gospodovem!

Avtocesta Ljubljana—Koper dograjena

Dne 28. junija je bila s posebno slovesnostjo v Senožečah pri Postojni izročena prometu novozgrajena cesta, ki vodi v Koper. Ker Senožeče že povezuje z Ljubljano dobra avtomobilska cesta, je bila s tem vzpostavljena vsem zahtevam sodobnega prometa odgovarjajoča zveza med slovensko prestolnico in istrsko obalo, katere upravno in tujsko prometno središče je Koper. Gradili so jo deset let in je večino denarnih sredstev dala na razpolago Republika Slovenija. Dočim je avtomobilska voznja iz Ljubljane v Koper še lani trajala debelih šest ur, bodo sedaj avtomobili pot med obema mestoma opravili v dveh urah. Poleg tujskoprometne važnosti te ceste, ki bo tujcem nudila hitro zvezo z morjem, bo nova cesta služila tovrstnemu prometu v koperskem pristanišču, ki je sedaj v izgradnji.

Italijanska nagrada za slovenskega slikarja

Na Biennali v Benetkah, najbolj reprezentativni razstavi likovne umetnosti v Italiji, je prejel glavno nagrado za grafiko tržaški slikar Lojze Spacal.

Prihodnjo jesen namerava umetnik prirediti veliko osebno razstavo v eni izmed največjih rimskih umetniških galerij. Bil je povabljen tudi, da na razpolago 40 svojih slik za potujočo razstavo, ki bo kaki dve leti krožila po vseh večjih nemških mestih.

na pischal (Mozart), Carmen (Bizet), Orožar (Lortzing), Fra Diavolo (Auber), Alessandro Stradella (Flotow), Othello (Verdi), Stara devica in tat (Menotti), Če bi bil jaz kralj (Auer), Bajazzo (Leoncavallo), Gianni Schicchi (Puccini), Ljubzenski napoj (Donizetti), švanda, muzikant z dudo (Weinberger), Moč usode (Verdi), Tosca (Puccini) in Mannon (Massenet).

Operete: Kirkuška princesa (Kalman), Ljubljena Manuela (Cirknecke), Carjevič (Lehar), Viktorija in njen huzar (Abraham), Tisoč in ena noč (Strauss), Jezdec za cesarico (Pepöck), Beneška noč (Strauss), Kiss me Kate (Cole Porter), Kraljica valčka (Schmidseder), Kneginja čardaša (Kalman), Grof Luksemburški (Lehar), Cigan-baron (Strauss), Call me Madam (Berlin), Plavi mazur (Lehar), Arizonalady (Kalman), Vešeli kmetič (Fall).

Drame: Juarez in Maksimilijan (Werfel), V prtljaju in prvem nadstropju (Nestroy), Idealni soprog (Wilde), Opera za tri groše (Brecht), Rome in Julija (Shakespeare), Podgane (Gerhard Hauptmann), Fanny (Pagnol), Boljši gospod (Hasenclever), Talisman (Nestroy), Hiša v Monteviden (Goetz), Wozzek (Böchner), Povabilo na grad (Anouilh).

Pa predaleč bi nas zavedlo, ako bi našli vsa dela. Če je vam prišel v roke ta letak, boste gotovo tudi vi označili dela, ki jih želite videti ter list odposlali upravi gledališča.

Program za prihodnjo sezono bo nudil abonantom 16 glasbenih del in 9 dramskih predstav, ki jih bodo izbrali na podlagi izjav občinstva. Cene za abonmaje so nespremenjene in jih lahko izveste pri gledališki blagajni ali pa se pismeno obrnete na upravo gledališča.

Sestanek „očeta atomske bombe“

V „Palači narodov“ v Ženevi, kjer je v dobi med obema vojnama bil sedež „Lige narodov“, se je minuli teden vsedlo za okroglo konferenčno mizo 19 znanstvenikov, da razpravljajo o „možnosti morebitnega sporazuma za ustavitev atomskih poskusov“. Razpravljali bi naj o možnostih učinkovite kontrole atomskih poskusov na svetu. Spričo globokega nezaupanja, ki danes vlada med glavnimi velesilami, bi šele možnost učinkovite mednarodne kontrole dala pravi smisel sleherni mednarodni pogodbi o ustavitvi atomskih poskusov. Može, ki so se zbrali v Ženevi, so največji učenjaki, ki jih imata tako vzhodni kot zapadni tabor na področju atomske energije. Trije med njimi, Anglež Cockcroft, Amerikanec Lawrence in Rus Semjonov so za svoje znanstveno delo prejeli Nobelove nagrade. Oni so Ameriki, Sovjetski zvezi in Veliki Britaniji tudi izdelali prve atomske bombe. Sedaj se razgovarjajo, kako bi te bombe napravili neškodljive za človeštvo. Ali bodo „očetje atomskih bomb“ šli v zgodovino tudi kot „očetje razorožitve“?

Ameriški atomski strokovnjaki

Ameriško komisijo sestavljajo dr. James Brown Fisk. Ta 48 let stari električni inženir ima za seboj dve desetletji uspešnega znanstvenega delovanja na polju elektronskih raziskav v laboratorijih velepodjetja Bell-Telephones. Kasneje je postal profesor fizike na univerzi Harvard. Leto dni je bil tudi član raziskovalnega oddelka ameriške državne atomske komisije. Nato se je vrnil nazaj k družbi Bell-Telephones, kjer je postal generalni ravatelj. Je stalni član znanstvenega posvetovalnega sveta ameriškega državnega predsednika. Združuje znanje učenjaka z organizacijskim talentom praktičnega industrialca.

Dr. Ernest Orlando Lawrence je sin skromnih priseljencev iz Norveške. V mladosti si je moral z lastnim delom služiti denar za študij. Danes je predstojnik instituta za žarčenje na univerzi California. Njegovi izdelki so bili bistvenega pomena pri izdelavi vodikove bombe. Za njegovo znanstveno delo mu je švedska akademija znanosti podelila Nobelovo nagrado za fiziko, v Ameriki pa je ob 15-letnici prve umetno povzročene atomske reakcije prejel „nagrado Enrica Fermija“, o katerem smo pisali v prejšnji številki. Kot je Fermi odprl vrata v čudoviti svet atoma, tako pomenijo odkritja Lawrence-ja novo dobo v razvoju atomske energije.

Tretji ameriški delegat je 53-letni profesor Dr. Robert F. Bacher, predstojnik oddelka za fiziko, matematiko in zvezdoslovje na tehniški visoki šoli v Californiji. Dve leti je tudi on delal v Los Alamos, kjer so izdelovali prve atomske bombe. Sedaj je član Eisenhowerjevega sveta za znan-

stvene zadeve. Te tri delegate pa spremlja še cela vrsta svetovalcev za posamezna tehnična vprašanja.

Angleži so poslali svoje najboljše ljudi

Šef delegacije Sir John Cockroft, je predsednik Britanske atomske oblasti. Sedaj 61-letni lord ima za seboj zanimivo preteklost. Izhaja iz ubožne družine in se je z lastno pridnostjo povzpел do današnjega položaja. Obiskoval je javne šole in ne kakega slovitiga internata za sinove angleške krvne in denarne aristokracije. Spada pa v staro gardo atomskih fizikov in je leta 1919 sodeloval pri poskusu lorda Rutherforda, ko so razbili prvi atom. Dolga leta je bil profesor na univerzi v Cambridgeju. Sedanji plemiški naslov si je zaslužil s svojim znanstvenim delom. Med vojno je bil predstojnik raznih laboratorijev za oboroževanje. Najvažnejše mesto pa je zasedel leta 1944, ko je postal šef atomskega laboratorija ob Chalk River v Kanadi, kjer so bila dosežena nekatera temeljna odkritja za izdelavo prvih atomskih bomb. Takrat so ameriški, angleški in kanadski znanstveniki sodelovali in s skupnimi napori se je posrečila izdelava prve atomske bombe. Po vojni se je to sodelovanje nehalo in Cockroft se je vrnil v Anglijo, kjer je postal dejanski gospodar vseh atomskih projektov, za mirovne in za vojne namene.

Dvanajst let mlajši je njegov glavni sodelavec Sir William Penney, ki mu pravijo tudi „oče angleške atomske bombe“. Med tem, ko je Cockroft čisti znanstvenik, pa je Penney obdarjen z velikim smislom za praktičnost. Med vojno je delal v ameriškem atomskem laboratoriju v Los Alamos, po vojni pa je postal šef angleškega atomskega projekta za izdelavo atomske bombe. Pod njegovim vodstvom so Angleži izdelali prvo atomsko in prvo vodikovo bombo.

Skrbno izbrana sovjetska delegacija

Sovjetska atomska delegacija v Ženevi je zelo skrbno sestavljena. Njen voditelj je 48-letni prof. E. K. Feodorov, ki ima kar tri odlikovanja „Leninovega reda“, najvišjega priznanja v Sovjetski zvezi. Je ravatelj instituta za aplikirano geofiziko pri Sovjetski akademiji znanosti in eden izmed največjih strokovnjakov za magnetska raziskovanja. Leto dni je prof. Feodorov delal na sovjetski raziskovalni postaji v polarnem pasu „Severni pol“. Ni slučaj, da je ta strokovnjak za polarna vprašanja na čelu sovjetske delegacije, kajti prav kontrola nad polarnimi področji, preko katerih vodi najkrajša pot iz Amerike v Rusijo in narobe, bo ena izmed glavnih točk ženevskih razgovorov. Strokovnjak za polarna vprašanja je tudi član čehoslovaške delegacije, prof. Behunek, ki je leta 1929 sodeloval pri ekspediciji italijanskega generala Nobileja na Severni tečaj. Podvig je propadel, ker se je zrakoplov, napolnjen s plinom (Zepelin) vnel in padel na ledeno ploščo. Z veli-

kimi napori so potem preživele člane ekspedicijske rešili.

Vendar so glede atomskih vprašanj v sovjetski delegaciji največji strokovnjaki profesorji Semenov, Tamm in Sadovskij.

Prof. Semenov je edini ruski atomski znanstvenik, ki je doslej prejel Nobelovo nagrado. Ta 62-letni profesor je redni član Sovjetske akademije znanosti in umetnosti in že nad 25 let vodi oddelke za kemično fiziko. Njegova raziskovanja obsegajo predvsem področje atomskih verižnih reakcij. Živi samo za znanost, v prostem času pa se z velikim veseljem ukvarja z zimskim športom in lovom na jerebice. Za politiko se ne zanima. Čeprav je že od leta 1932 član Akademije, je šele leta 1947 vstopil v komunistično stranko.

ZDRAVNIK SVETUJE

Klimatska zdravilišča

Klimatska zdravilišča so kraji, ki vplivajo ugodno na oslabiljeni ali bolni organizem s pomočjo zdravilnih činiteljev podnebja, večkrat v zvezi z zdravilnimi kopelmi in s pitjem mineralnih vod. Podnebje je odvisno od temperature in vlage zraka, od gibanja zračnih plasti (od vetrov), od žarenja, od večje ali manjše oblačnosti, od množine padavin, od trajanja sončnega sija, od zračnega tlaka, od elektrike v zraku, od radioaktivnosti in kakovosti zemeljske plasti in površine.

Potemtakem razločujemo morska, višinska in sredogorska zdravilišča. V morskimi zdraviliščih je večinoma zmerena razlika v temperaturi med dnevom in nočjo ter med poletjem in zimo. Za nas pridejo v poštev predvsem morska kopališča ob Jadranu. Morsko podnebje s svojimi močnimi zdravilnimi činitelji učinkuje zelo ugodno na celotno presnavljanje. Priporočljivo je za tuberkulozo kosti in sklepov, pri škrofulozi, pri naduhi, pri različnih lišajih, pri senenem nahodu in pri bronhialnem katarju. Morske kopeli vplivajo zelo blagodejno, poglobljajo dihanje, olajšajo delovanje pljuč in srca, pospešujejo presnovo, izparevanje kože in izločevanje seča. Nežni in nervozni ljudje prenašajo v splošnem morskopodnebje pogostoma slabo, in dostikrat se pojavi nespečnost. Naravnost škodljivo je pri odprti pljučni tuberkulozi in ni koristno pri revmatičnih obolenjih in pri boleznih ledvic. Pri otrocih, ki bolehaljo za naduho, lišajem itd. je potrebno daljše bivanje na morju, najmanj skozi 3 mesece, ako hočemo, da bo zdravljenje uspešno. Po novih izkušnjah je zdravljenje ob morju tudi v zimskem času odličnega pomena.

Višinska zdravilišča, posebno zdravilišča v naših Alpah z morskovo višino od 900 do 2000 metrov, učinkujejo kot dražilna podnebja zaradi zračnega tlaka, ki pojema sorazmerno z višino. Z višino se prav tako znižata vlaga in temperatura zraka. Celotno žarenje pa pridobiva na moči, kajti v višini je zrak posebno čist. Zaradi tega je učinek ultravioletnih žarkov zelo izdaten.

Ultravioletne žarke izrabljajo v polni meri za zdravljenje pljučne in trebušne tu-

zelo malo zaostaja za njim na znanstvenem področju Igor Jevgenijevič Tamm, ki je leta 1948 razvil teorijo o razvoju atomskih sil ter je obogatil znanost z nekaterimi važnimi novimi spoznanji.

Morda najbolj zanimivo znanstveno delo za vse udeležence ženevske konference pa je razprava prof. Sadovskega, ki obravnava mehanično stran atomskih eksplozij. On je baje iznašel aparate, ki bi z gotovostjo odkrili vsako atomsko eksplozijo kjerkoli na svetu, bodisi na površini zemlje, v zraku ali pod zemljo. Vprav vprašanje učinkovite atomske kontrole je ključ, ki more edini odpreti vrata k ustavitvi svetovne atomske tekme. Upati je le, da ga bodo v Ženevi znanstveniki res našli.

berkuloze v višinskih zdraviliščih. Blagodejni vpliv višinskega zraka pa se uveljavlja tudi pri delovanju srca in krvnih obtočil, pri funkciji kožnih čutil in očesa, pri prebavi, pri tvorjenju krvi in pri presnovi beljakovine. Učinki takega podnebja se menjavajo po višinski in zemljepisni legi ter po krajevnih razmerah, to je po nebesnih straneh, in ali ležijo zdravilišča na prosti višinski planoti ali v kotlini. Za višinsko podnebje je nadalje merodajno, ali so zdravilišča zavarovana pred vetrom z gozdovi in hribi, ki jih obdajajo. Višinska zdravilišča so posebno priporočljiva pri vseh oblikah pljučne tuberkuloze, pri tuberkulozi žlez in trebušne mreže, pri obolenju krvotvornih organov in njegovih posledic, to je pri bledičnosti in malokrvnosti v vseh stopnjah. Nadalje so izborna okrevališča pri bronhialni astmi in pravi čudež pri zdravljenju basedovke in sploh pri vseh obolenjih, ki so v zvezi s prekomernim delovanjem žleze ščitnice. Zdravljenje v višinskih zdraviliščih je mogoče ob vsakem letnem času in mora trajati najmanj pol leta, če hočemo, da bo uspešno. Višinska zdravilišča pa moramo odsvetovati zelo slujšanim in izčrpanim bolnikom, starim nad 60 let, ki bolehaljo za boleznimi srca in motnjami obtočil z visokim krvnim tlakom, s sinjavico v obrazu ter s težko sapo, ker je nevarnost, da jih zadene srčna ali možganska kap.

Sredogorska zdravilišča in letovišča z morskovo višino od 400 do 900 metrov nudijo s svojim podnebjem približno normalni ali zmerno znižani zračni pritisk ter ugodno žarenje. Taka zdravilišča so kaj pripravna za lahke srčne in pljučne naduhe, za poklicno izčrpane in ostarele ljudi in za prebolevalnike (rekonvalescente), ki so potrebni počitka in spanja. Osebe z občutljivimi živci kaj rade poiščejo zdravilišča z zmerno nadmorsko višino. Ob obalah naših jezer je mnogo letoviških krajev, kjer se ljudje kopajo v naravnih vodah in si krepijo telo. Plavanje, zmerno sončenje, zračne kopeli, veslanje in gojitev ostalega vodnega športa so izborna sredstva za ureditev telesa in za prepotrebno razvedrilo.

(Dalje prihodnjic)

FRAN ERJAVEC, Pariz:

195

KOROŠKI SLOVENC

III. del.

Popolna preusmeritev je pa po sili samih prilik nastopila seveda v zunanji politiki. Dotedanja Kaunitzeva zveza s Francijo je postala že kmalu po izbruhu revolucije sama po sebi brezpredmetna. Čeprav je ostal Kaunitz sam tudi pod Leopoldom II. po imenu še vedno „državni minister“ sta vendar prišla do vodilnega vpliva grof F. Cobenzl in baron A. Spielmann, ki sta že od nekdanj zagovarjala zvezo s Prusijo. Toda — kakor smo že videli — so vendarle obdržali prav tisti, ki niso nikoli zapali samogoltnosti Prusije, ki je že po bitki pri Valmyju pustila bolj ali manj Avstrijo na cedilu ter skušala za njenim hrbtom pograbit v sodelovanju z Rusijo čim več poljskega plena (dobila je 55.000 km²). Tako je torej hitro propadel poskus iskrenega sodelovanja s Prusijo, Cobenzl in Spielmann sta bila odslovljena (27. III. 1793) in dejansko vodstvo zunanjih poslov je kot generalni ravatelj državne pisarne prevzel baron J. A. Thugut, po Kaunitzevi smrti naslednje leto pa kot pravi državni minister in je zavzemal potem to mesto celih 7 let, naslanjajoč se na zapadu na Anglijo in na vzhodu na Rusijo, a tudi on vodeč predvsem politiko neposrednih avstrijskih koristi.

Thugut je bil sin žolnarja na Donavi in prvi mož neplemiškega pokolenja, ki se je bil povzpел tako visoko, zato ga je visoko plemstvo mrzilo kot parvenija in se je dvignil na prvo mesto v državi deloma s svojimi sposobnostmi, deloma pa s stremuštvo. Neki francoski zgo-

dovinar pravi o njem, da je bil „strasten branilec prestola in oltarja, ki pa ni veroval ne v prestol in ne v oltar“, temveč je iz sebičnih razlogov le zvesto služil svojemu gospodu, dobro poznavajoč njegove težnje. Tudi mnogi drugi zgodovinarji sodijo o njem jako neugodno, dočim ga nekateri opravičujejo. Zaradi cesarjeve mladosti se je mogel dokopati skoro do diktatorske oblasti. Kazal se je nepomirljivega nasprotnika francoskih revolucionarjev, pri tem pa predvsem gledal, kje in kako bi mogel tudi on pograbit kaka nova ozemlja za svojega gospoda, saj je bil ravno nenasitni pohlep po vedno novih in novih deželah eden najznačilnejših lastnosti skoro vseh Habsburžanov. Ravno zato tudi Thugutu v jedru ni šlo toliko za to, da bi šel pariške revolucionarje, temveč predvsem za to, da bi razširil avstrijsko Nizozemsko na račun Francije, pridobil k avstrijski Lombardiji še že hirajočo Benečijo in si pri rusko-pruski delitvi še zadnjih ostankov nesrečne Poljske tudi on zagotovil primeren delež. Ravno prusko-avstrijska grabežljivost po novih deželah je bila tudi razlog, da ni ne prva in ne druga posvečala dovolj pažnje zapadni fronti proti Franciji, temveč sta obe hiteli, ljubosumni druga na drugo, na vzhod, kjer se jima je obetal hitrejši in cenejši plen, toda pri tem se je moral Thugut neutrudno boriti proti zahrbtnim spletkam pruske politike. V ta namen je sklenil dne 3. I. 1795 velepomembno zvezo z Rusijo ter si za tretjo in zadnjo delitev Poljske zagotovil zapadno Galicijo, a v nadomestilo za Belgijo naj bi dobila Avstrija obmejna ozemlja Turčije ali pa hirajočo Beneško republiko. V takih okoliščinah so potem tudi vojno proti Franciji vodili vse leto 1795 jako mlačno (Prusija je sklenila meseca marca z njo celo mir v Bazlu) in francoskim revolucionarjem navzlic njih razdrapanim notranjim raz-

meram ni bilo pretežko zmagovati ter si zagotoviti ves levi breg Rena.

Z nastopom Thuguta se pa ni bistveno preusmerila le avstrijska zunanja politika, temveč nič manj ostro tudi notranja. Kakor vemo, je prevečal to za časa poslednjih treh vladarjev navzlic vladarskemu absolutizmu vendarle nek svobodnjaški in prosvetlenski duh, tako da so se lahko precej nemoteno širile tudi svobodnjaške ideje francoskih enciklopedistov, ki so našle svoj najostrejši izraz v framonstvu.

Eden glavnih nosilcev te prosvetlenske politike je bil Kaunitz. Dokler je živel on, se ta radi njegove mogočne vpljave še tudi ni bistveno spremenila, a čim je stari Kaunitz zatisnil oči, so se takoj neovirano uveljavile vse dotlej dušene reakcionarne sile, h katerim je itak že od vsega početka tako močno težil tudi cesar sam. Taka stremjenja so seveda še prav izrečno podprli krvavi teror in zavojevalna izzivanja pariških revolucionarjev, a umor kraljeve dvojice je vprav presekal vsako možnost sporazuma z ostalo monarhistično Evropo. L. 1794 se je mudil cesar Franc II. precej časa pri svoji ponovni tepeni armadi na Nizozemskem, a ko se je sredi meseca junija vrnil domov na Dunaj, ni bil s Thugutom vred odločen v zvezi z Anglijo in Rusijo nadaljevati le brezkompromisnega boja s francoskimi revolucionarji, temveč tudi doma brezobzirno zadušiti vse ideje, ki jih je oznanjala revolucija.

Kakor sem že večkrat poudaril, je izbruh revolucije toplo pozdravila tudi večina prosvetlencev naših dežel, a pariški žirondisti so začeli že l. 1793 tudi načrtno širiti revolucionarno propagando po vsej zapadni Evropi. Povsod so se snovali bolj ali manj tajni krožki, v katerih so se zbirali posebno goreči pristaši revolucije.

(Dalje prihodnjic)

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

Gost, ki ni poznal filmske zvezdice

Nekega dne se je v planinskem hotelu pojavil nov gost, ki je zbujal zanimanje samo zaradi tega, ker si je prizadeval, da bi z ničemer zbujal pozornost. Vsi ostali gostje, kar nas je bilo v hotelu, smo na en ali drugi način spadali med dvorjane velike Luce Mirce. Novodošlec pa ni bil ne občudovalec filmske umetnosti velike zvezde, ne filmski producent in tudi ni o Luci Mirci še napisal nobene knjige. In kar je bilo na vsej stvari najbolj zagonetno, mož se niti ni zavedal v kako vzvišenem okolju se kreta. Luca Mirca je namreč bivala tukaj incognito; v hotelsko knjigo se je vpisala kot navadna gospodična Grablja. Se razume, da ni nihče nikdar omenil njenega umetniškega imena, čeprav smo vsi vedeli zanj.

Prav tako se razume, da je pri skupnem kosilu veljala vseobsežna dolžnost, da govorimo o njenih filmih, in sicer samo o njenih filmih. Pri takih priložnostih je velika umetnica prav posebno uživala v tem, da je kot navadna gospodična Grablja poskušala omalovaževati sloves filmske zvezde Luce Mirce. Tako je nekoč na primer podvomila, ali je Luca Mirca res prva v svoji stroki. Se razume, da smo ji vsi ugovarjali z veliko vnemo, za kar nas je filmska zvezdnica nagradila z milostljivim nasmeškom. Nenadoma se pa je vmešal v razgovor ta bledolčni novodošlec in potrdil, da ima gospodična Grablja popolnoma prav. „Tale Luca Mirca ni res nič posebnega — ni nič drugega, kot lepo sfrizirana lutka, ki nima niti najmanjšega pojma o igralski umetnosti,” je rekel.

Nastala je mučna tišina. Gospodična Grablja se je skromnemu gostu za njegovo prijateljsko podporo zahvalila s kremžljajem, ki bi naj bil smehljaj. Nato pa je popravila lastne besede v toliko, da bi bilo vendar treba vso stvar nekoliko premisliti. Omenjena filmska zvezda mora že posedovati igralski dar, kajti kako bi drugače mogla doseči svetovno slavo.

„Samo z reklamo, in z nič drugim”, je odsekal skromni mož. „O kaki nadarjenosti ali celo talentu sploh ni govora. Kadar bi naj Luca Mirca bila razburjena, takrat vesla z rokami kot morská pošast na ribjem lovu, kadar bi pa naj bila zaljubljena, pa začne skiliti.”

Med tem smo si opomogli od prvega presenečenja in smo priskočili naši zvezdi na pomoč. Naštevati smo po vrsti vse filme, ki so jo spravili navzgor na filmskem nebu. Toda naš zasebnik se je k temu samo smejal. „Navzgor se je spravila z ženitvami in ne s filmsko umetnostjo, so hoteli reči gospodje,” je vskakal. „Sicer bo pa Mirca Luca kmalu zginila s filmskega platna.”

To je bilo celo zame nekaj novega, če-

prav sem svojčas napisal knjigo „Vse o Mirci Luca”. In ta samozavestni človek je res več vedel kot jaz.

„Čisto enostavno”, je nadaljeval, „kolikor jaz vem, je Luca Mirca samo štirikrat ločena. Po njeni peti ali šesti ločitvi si bo z ženitvami nagrabila toliko denarja, da bo mogla ostali del svojega življenja prebiti na modnih revijah, v igralnicah in morskih kopelih. In ker pri tej gosi o kakem umetniškem prizadevanju sploh ne more biti govora...”

V tem trenutku se je svetovno znana filmska zvezdnica Mirca Luca tako nenadno dvignila, da je njen stol padel po tleh. Zapustila je skupno jedilnico in čez 5 minut je hotelsko osebje začelo pripravljati

Fridolin Žolna:

VOJNA LEGENDA

I.

Daleč od šumnega, varljivega sveta v prostori gorski krajini, kjer se mejita Bosna in Dalmacija, je zadovoljno živel na majhni domačiji kmet Lovro Jovič. Imel je — oproščena bodi beseda! — ženo in je imel troje otrok. V staji mu je stalo dvoje govedi in nekaj drobnice. In še mu je bila v veliko pomoč mršava kljusa — na njenem hrbtu je spravljal vsako drugo sredo v bližnji trg tovor drv. Pol tovara je nasekal v svoji šumi, pol v sosedovi, bogme, grešniki smo vsi!

V trg sta imela s kljuso pet ur hoda; nazaj jih je bilo sedem, ker jima je pot šla navkreber. Drva je prodal, a za izkupiček kupil kave in sladkorja. Ostale skromne potreščine života so vse pridelali doma. In je nad njim in nad njegovo hišo počival blagor nebes.

Bil je Lovro Jovič pobožen človek. Ne, kakor so pobožni v naših krajih, da bi znal in žebiral nebroj daljših molitvic. V oni krajini ni šole, da bi se učili te robe. Do cerkve je bilo dve uri, ondu je gospodaril častni fratar, franjevac z junaškim brkom — kakor črno jagnje mu je visel brk izpod nosa navzdol.

Častni fratar je bil dušam svojih ovčic dober pastir; pa je bil zanesljiv svetovalec v gospodarskih stvareh tudi, lečnik v vseh boleznih od obsedenosti do srdobolja, in je bil svojim župljanom neustrašen glavar, kadar se je bilo treba zoper volka ali hajduka oprijeti puške ali noža. Za učenje molitvic na izust ni v onih krajih prave prilike.

Molitvice — da povem resnico — ni znal Lovro Jovič niti ene.

Ali čemu molitvic, ko se je ves sleherni dan neprestano spominjal ljubega Boga! Vsaka druga beseda mu je bila „Boga mi”

njene kovčke, škatlje za klobuke. Romali so v smeri proti kolodvoru.

V pozni nočni uri sem novemu gostu zapal, da je gospodična Grablja — gospodična Grablja, ki je pravkar odpotovala — v resnici svetovnoznana filmska diva Luca Mirca in „vi, dragi moj, ste jo hudo užalili, ker je pač niste prepoznali.”

Pogledal je v kozarec in se nasmešnil. „Ali sem jo prepoznal, to ni tako važno. Mnogo važneje je, da ona mene ni prepoznala.”

Nisem mogel izvleči iz njega drugega, kot samo to, da je imel tudi on na nek način opravka s filmi Luce Mirce, dokler mu ni končno prekipel žolc!

„Za to potovanje v poletni glavni stan Luce Mirce sem dolgo štedil denar. Enkrat sem se ji vendar moral zahvaliti za smrtni dolgčas, ki sem ga moral že dolga leta prenašati pri vseh njenih filmih.”

T. M.

in „Boga ti”, „ako Bog da” in „hvala Bogu”. Tako mu je bila vsa govorica nič drugega nego samá dolga molitev, pa naj se je menil — oproščena bodi beseda! — z ženo o deci, naj sta moževala z mršavim konjem o kupitji, naj je v trgu pazaril z ago za drva ali naj je govoril sam s seboj.

Poskusil je slivo in si dejal:

„Bogme, rakija bo letošnje leto ljuta, ako Bog da. Ali je bo premaló. Bogme, treba bo vzeti sliv za eno kad ali dve pri sosedu — niti zapazil ne bo, hvala Bogu!”

In niso bile te besede pred ljubim Bogom nič slabše zapisane, nego da je izmolil najdaljšo molitvico na izust ali iz knjige, spisane od večje cerkvene roke.

II.

Vnela se je vojna in se je razpasla pošast pa je tudi Lovru Joviču prišel glas: Hajdi, brate, treba v vojaké!

Ni se upiral, ni pomišljal; kamor so mu pokazali, je šel — stopil je, kamor so ga porinili, sédel je, kamor so ga posadili. Le včasih se mu je zazdelo, da ne ravna prav z njim, ko ga sujejo in psujejo, ki je človek, ustvarjen po božji podobi. Mislil si je, da ne molijo pravega Boga in ne poznajo prave vere, in se mu je videlo zaslužno delo, da jim ozmerja vero in krst in post. Pa le v mislih. Kajti bil je priprost poljedelec, a vendar zdravca preudarka in ni maral, da karajoč drugega udari samega sebe s preglasno besedo.

Videl je v vojakihi mnogo novega, naučil se je čudakoristnih stvari.

Bogme, ali bi znal častni fratar daleč tam v domačem kraju odgovora, če bi strogi kuksfilar zarežal nad njim in ga vprašal na mah: „Koliko delov ima maliher-lepetirgevera?”

dobil, bo še kar dobro zaslužil, četudi ne sijajno. Šlo mu pa ni za denar; ampak da se je tekmeču posrečilo uliti top, proti kateremu je deset sežnjev debel oklep brez moči, to je bil zanj strašen udarec. Po 23. septembru so ograjo Stone's Hilla na široko odprli občinstvu. Kako so ljudje, naveli noter, si lahko predstavljate.

Kajti nešteti radovedneži so prihajali v Florido z vseh krajev Združenih držav. Mesto Tampa je tisto leto po zaslugi „Topniškega kluba” čudovito naraslo. Štelo je tedaj že 150.000 prebivalcev. Mesto je najprej speljalo ceste krog in krog trdnjave Brooke, potem pa se je podaljšalo na ozki polotok, ki loči obe luki zaliva Espiritu Santo. Nastajale so nove četrti z novimi trgi in neštevilnimi hišami; vse to je zrastle iz tal na prej zapušteni obali, pod vročim ameriškim soncem. Ustanavljali so razna društva za gradnjo cerkev, šol in stanovanjskih hiš in preden je minilo leto, se je obseg mesta podesetoril.

Vsi vemo, da so Yankeei rojeni trgovci; kamor koli jih vrže usoda: od ledenih planjav do najbolj vročih predelov, povsod se mora njihov trgovski nagon koristno življati. In tako je tudi radovedneže, ki so prišli na Florido samo zato, da bi si ogledali dela „Topniškega kluba”, takoj po prihodu v Tampa spet potegnili v trgovske posle. Ladje, ki so bile najete za prevoz materiala in delavcev so neverjetno dvignile promet v pristanišču. Za temi so kmalu

Boga ti, nekoji niti brojiti ne znajo, kamoli da odgovore na tako pitanje!

Ali Lovro Jovič zna brojiti pa se je tudi naučil: „Maliher-lepetirgevera ima sedem delov, hvala Bogu!”

Cuksfilar je bil uncut in še je vprašal: „Povej mi, brate z dolgimi ušesi, zakaj ima maliher-lepetirgevera sedem delov, he?”

Pa je vedel moj Lovro Jovič tudi temu vprašanju odgovora: „Zato, ako ne bi imela sedem delov, ne bi bila cela.”

In to je istina kakor pred Bogom.

Polk se je tedaj mudil na Reki, v bogatem trgovskem mestu ob Jadranu. Menaža je bila bolj pičla in kadar jih je mučil glad, so si pomagali, kakor so znali.

III.

Nenadoma pa se je moštvo izboljšala hrana in so ugibali in so uganili: skoro nas poženó na fronto. In je brez govorjenja in brez sklepanja po goli naravni sili zavlada-lo geslo: Zuri se, da živiš, dokler živiš!

Tiste dni so se čuda množile tatvine, primerilo se je tudi par ropov. Storilci so bili vsakikrat vojaki — toda vojak je podoben vojaku, poišči si pravega, kar vseh ne moreš zapreti!

I moj Lovro Jovič se bi bil rad žuril in živel, ako Bog da, in mu je naneslo, da mu je v gneči pri stojnici ostalo v rokah jabolko in ga ni mogel plačati zaradi prehude gneče, hvala Bogu! In se je žuril, da živi, in je ugriznil v jabolko. Žuril se je, da živi, in je grizljaj pogoltnil — ali ni bil dober. Ugriznil je z druge strani, bogme tudi z druge strani jabolko tako — naj ga uživa satanas peklenški! — E, trgovci na Reki so čudni ljudje: iz mila delajo jabolka in jih lepo pobarvajo rumeno in rdeče, da jih fantje kupujejo dekletom. Ali jed niso dobra.

Gori visoko nad Reko in nad morjem se dviga beli Trsat. Tam stoji in gleda daleč čez sivo mesto in sinje morje slovita cerkev čudodelne Majke božje.

Pri tej cerkvi je stal na straži moj Lovro Jovič in je bilo vroče kakor v peči.

Pa so ga pobožne misli zvabile noter v mračno in hladno cerkev, da se pokloni čudodelni podobi. Naslikal jo je bil sam apostol Luka in kdor se v stiski s polnim zupanjem obrne k njej, vsakdo, pravijo, da je uslišan. Tako ne zna slikati danes noben slikar. Cerkev je polna dokazov čudodelne pomoči, razodete na morju in na kopnem. Umetelno sestavljene jadrnice visé z obo-kov, slike na stenah kažejo in pripovedujejo nezasišane stvari, dragocen nakit iz zlata in srebra, iz zlahtnega kamenja in iz pravih biserov priča o meri sile in o meri pomoči.

Pa se je moj Lovro Jovič poklonil čudodelni podobi v sijaju zlata in srebra, v blišču biserov in dragega kamenja in je govoril tako:

(Konec prihodnjič)

JULES VERNE:

33

Potovanje na Luna*)

Dnevna opazovanja pa so vendarle pokazala na zemljišču neke spremembe. Okrog 15. avgusta je iz njega izpuhtevalo že precej manj pare in tudi tako gosta ni bila več. Nekaj dni kasneje se je nad zemljo zbiralo samo še nekaj sopare. To so bili poslednji dihi v kamniti krsti ujete pošasti. Polagoma se je tudi zemlja nehala tresti in vroči krog na njej se je skrčil. Najbolj nestrpni gledalci so se približali in ugotovili, da so pridobili tisti dan dva sežnja, drugi dan že štiri in 22. avgusta so lahko Barbicane, njegovih tovariši in inženir Murchison stopili na gladino ulitka, ki se je dotikala vrha Stone's Hilla; kraj, kjer so stali, je bil vsekakor zelo zdrav, ker jih ni zeblo v nože.

No, vendar! je zaklical predsednik „Topniškega kluba” in si zadovoljno oddahnil.

Z delom so nadaljevali še tisti dan. Začeli so takoj odkopavati kalup, da bi sprostili topovo cev. Krampi, rovače in vrtnalni stroji so se brez oddiha zajedali v zemljo; vročina je ilovico in pesek tako močno strdila, da so morali to zmes odstranjevati s stroji, ker je bila ob cevi še žgoča. Izkopani material so hitro odvažali z vagončki na parni pogon. Delali so tako dobro in s tako vnemo, in Barbicane jih je tako uspešno priganjal

in prepričeval tudi z dolarji, da so 3. septembra izginili sledovi kalupa.

Obenem so pričeli obdelovati kovino s stroji, ki so jih takoj montirali; poganjali so močna nakovalca, ki so raskavo ulitino izgladila. Po nekaj tednih je bila ogromna cev znotraj valjasta, natančno po predpisih, in tako izgajena, da se je kar lesketala.

Dne 22. septembra, ko še ni minilo leto dni od znamenitega Barbicanovega sporočila, je bil mogočni izdelek že pripravljen za uporabo. Ker so gradili kalup s preciznimi instrumenti, je bil top natančno kalibri-ran in tudi popolnoma navpičen. Čakali so le še na luno, a zanj so dobro vedeli, da sestanka ne bo zamudila.

J. T. Maston se je od prevelikega navdušenja tako zagledal v 300 metrov globoko cev, da bi bil kmalu štrbunknil vanjo. Če bi ne bilo roke, ki je dostojanstvenemu polkovniku Blomberyju na srečo še ostala, bi se bil tajnik „Topniškega kluba” razstrešil na dnu topain se proslavil kot soboden Herostrat.

Delo pri topu je bilo tedaj končano; tudi ni bilo nobenega dvoma več, da je pravilno izdelan. Zato je kapitan Nicholl, čeprav nerad, dne 6. oktobra plačal predsedniku Barbicanu izgubljeni stavo; ta je vpisal v svojo knjigo med prejemke 2000 dolarjev. Lahko si mislite, da je kapitanova jeza priklopila do vrhunca in da je od togo-te zbolel. Sicer pa je imel še tri stave po 3000, 4000 in 5000 dolarjev; če bo le dve

križarile po zalivu in obeh lukah še druge ladje vseh mogočih oblik in velikosti, nato-vorjene z živili in raznim drugim blagom. V mestu so se naselile velike pisarne paroplovnih podjetij in razne agenture. „Shipping Gazette” je vsak dan javljala prihod novih ladij v pristanišče. Medtem ko so se okoli mesta množile nove ceste, so zaradi neznansko hitrega naraščanja prebivalstva in razvoja trgovine speljali iz mesta samega v južne države Zveze tudi železnico. La Mobile je dobil železniško zvezo s Pensacolo, velikim pomorskim oporiščem na jugu; od tod je vodila železnica v Tallahassee, od koder se je odcepila kratka 50 kilometrov dolga proga v Saint Marks ob obali. Ko je bil ga odcep podaljšan do Tampe, je oživel mrtve in zbudil speče predele osrednje Floride. In tako se je Tampa po vsej pravici lahko oprijela velikomestnih navad, za kar gre hvala čudoviti delavnosti, ki je nastala iz zamisli enega samega človeka. „Moon-City”, kakor so sedaj mesto v šali imenovali, je tako močno zasenčilo glavno mesto Floride, da so ta mrk opazili iz vseh krajev sveta. Sedaj boste vsi razumeli, zakaj se je razvilo med Teksasom in Florido tako tek-movanje, pa tudi razdraženost Teksačanov, ko jim je izbira „Topniškega kluba” uničila velike upe in nade. Bistroumno so pre-udarili vnaprej, koliko bi dežela z Barbica-novim poskusom pridobila in kolikšno bogastvo spremlja strel iz takega topa.

(Dalje prihodnjič)

ŽIHPOLJE

V nedeljo, dne 22. junija smo imeli slovesnost prvega sv. obhajila. K mizi Gospodovi je prvič pristopilo 14 otrok, od teh 8 fantov in šest deklic. Dan je bil sicer deževen, kljub temu pa je v središču mladine vladalo veselje, kajti vanje je prvič prišel evharistični Zveličar.

Pri Ferlicu v št. Urhu so dobili zopet deklico.

Pa tudi smrt se oglašala v naši fari. V nedeljo, dne 15. junija smo pospremili k večnemu počitku Kozlovo mater, Angelo Kramer, ki je umrla v visoki starosti 80 let. Bila je verna žena, rada je hodila v Cerkev, dokler so ji telesne sile le dopuščale in pogosto je prejela sv. obhajilo. Za na pot v večnost je prejela tudi sv. popotnico. V nedeljo navrh pa je bil pogreb Honove matere, Bibijane Male na Ingorjah. Tudi ona je bila sprevidena z zakramenti za umirajoče.

MALA VES PRI GLOBASNICI

Da se dostojno pripravimo na novo mašo, ki jo bo 20. julija daroval naš rojak č. g. Simon Wutte, pd. Kumčev, pri Sveti Emi, smo opravljali od 27. VI. do 5. VII. pod vodstvom Franca Podrečnika devetdnevno v čast Materi božji. Sredi vasi, pri vaški kapelici, kjer bomo v kratkem sprejeli tudi našega drugega letošnjega novomašnika, smo se od večera do večera zbirali, molili rožni venec in razne molitve za našega novomašnika ter peli skupno litanije. Posebno slovesen je bil zadnji večer, ko je pobožnost vodil č. g. Janez Markić, ki je sedaj kaplan v Solkanu pri Gorici. G. Markić je prispel že drugič — kar se je preselil pozimi po svoji primiciji v Jugoslavijo — med nas. Prvič je prišel po Veliki noči, ko je spremljal apostolskega administratorja goriške škofije v Jugoslaviji, msgr. dr. Toroša, na Koroško, na kratek obisk, tokrat pa bo počakal na novo mašo svojega sošolca in sovaščana Simona Wutteja. Želimo mu, da bi se dobro počutil med nami.

SELE

Prvo nedeljo julija se obhaja v Selah Urhovo žegnanje. Cerkvena slovesnost je potekla ob ugodnem vremenu v lepem redu. Pri pranganju se je vila dolga vrsta parov po preglednem Husovem zemljišču. Vrsta belooblečenih deklic, fantovska in dekliška zastava, vrsta ministrantov v belih tunikah z rdečimi našivi, pomnoženi pevski zbor z ubranim petjem — vse to je dvigalo sijaj procesije. Cerkev je bila pri drugi božji službi seveda veliko premajhna.

A vseh ljudi ta dan ne privabi cerkveno praznovanje, marveč bolj posvetni nameni. Izredno mnogo je bilo letos izletnikov od vseh strani. Kdo bi mogel prešteti številna motorna vozila, s katerimi so prihajali in odhajali izletniki tekom dneva in noči do ranega jutra! Opaziti si mogel, da imajo ljudje mnogo denarja, da ga pa mnogi tratio več kot po pameti.

Iz Sel je v preteklem šolskem letu štu-

Pri nas na Koroškem

diralo na gimnaziji devet dijakov in dijakinj in sicer na Plešivcu dva, na slovenski gimnaziji sedem. Vsi so izdelali, le enega čaka jeseni ponavljalni izpit, trije so celo odličnjaki. Na Plešivcu je končal gimnazijo z maturo Jožef Maurer.

RADIŠE
MEDGORJE — PODGRAD

(Romanje v Padovo)

Že v zgodnjih jutranjih urah, ko je še vse počivalo in spalo, smo se odpeljale iz Medgorij preko Celovca proti daljni Italiji. Ko smo prispeli na mejo, se je prebujalo jutro. Malo smo se tam zamudili, a kmalu smo se znašli na italijanskem ozemlju. Nato je bila dolga, a lepa pot, preden smo prišli na Staro goro pri Gorici. Dolgo smo se peljali navzgor. Ko smo pa bili na vrhu, se nam je odprl lep razgled, podobno kot na sv. Višarjah, katere smo tudi mimogrede pozdravili. Tam je lepa Marijina cerkev, kjer smo imeli sv. mašo, molili in prepevali smo Mariji v čast, počastili Jezusa v presv. Rešnjem Telesu in Ga tudi vsi romarji sprejeli. Nato smo se malo okrepčali, ker smo bili že potrebni tudi telesnega okrepčila ter še nekaj časa občudovali vso lepoto božje narave.

Po duhovnem in telesnem okrepčilu smo se podali proti Benetkam in morju. Dolgo smo se peljali, gledali na levo in desno široko ravnino. Dospeli smo naposled v Benetke, kjer se je naš avto ustavil in šli smo peš tja do morja. S čolnom smo se peljali skozi mesto, katero je na vodi. Zgrajeno je na lesenih stebrih, zabitih v plitvo morško dno. Prišli smo na trg sv. Marka ter si ogledali veličastno cerkev sv. Marka, ki je res občudovanja vredna. Ko smo se nagle dali vse te lepote, smo se podali spet nazaj v avto in nadaljevali pot proti Padovi. Zdavnaj je že utonilo sonce in ležal je že mrak, ko smo prispeli v mesto sv. Antona. Najprej smo si poiskali prenočišče, kajti bili smo zelo trudni od dolge poti. Zjutraj smo šli najprej v cerkev sv. Antona, kjer so preč. g. Anton Cvetko darovali sv. mašo. Nato smo občudovali veliko, krasno cerkev. Ne morem primerjati naših koroških fantov in deklet s tistimi, ki sem jih videla tam.

V lepi dostojni obleki, noben fant ne stopi s kratkimi hlačami v svetišče, prav tako ima tudi vsako dekle dolge rokave in glavo pokrito z ruto ali pajčolanom in prav vzgledno se vedejo v cerkvi.

Imeli smo še cele 3 ure časa, da smo si nakupili spominčke zase in svoje domače. Pa le prehitro se je približal čas odhoda in zapustiti smo morali Padovo. Med potjo

smo se ustavili v neki cerkvi, tam so imeli preč. g. Jank pete litanije in blagoslov. Šele ponoči smo prispeli nazaj na Koroško in se zadovoljni vrnili vsak na svoj dom. Lepo romanje in spomini na Padovo, Benetke, cerkve, v katerih smo goreče molili in prepevali, ne bodo tako kmalu obledeli.

V imenu vseh romarjev se zahvalim najprej preč. gospodom iz Medgorij in Radiš za vso skrb in delo, ki sta ga imela z nami in prav posebno, da sta nam omogočila to krasno romanje.

Hvala tudi gospodu Sienčniku iz Dobrle vesi, kateri nas je tako skrbno vozil. S hvaležnostjo se pa tudi spominjam vseh romarjev iz treh fara za lepo prijateljstvo in medsebojno spoštovanje. Vas pa, preč. g. Cvetko, lepo prosimo, da nas še večkrat popeljete in omogočite romanje, katero bomo ohranili vsi v spominu.

Romarica.

STEBEN V PODJUNI

Junjska številka časopisa „Slovenska država“, ki izhaja v Torontu (Kanada) prinaša iz Clevelanda dopis, iz katerega izve, da sta se v tamkajšni cerkvi Marije Vnebovzete poročila 17. maja gdč. Angela Dumpelnik, hčerka dolgoletnega globaškega župana Tomaža Dumpelnika iz Stebna, in g. Stane Hočevan, doma iz Dobropolja. Ženin je iz Colorada in je našel nevesto v Clevelandu, kamor je lansko leto prišla na obisk k svoji sestri Pepci in svaku Francu Kastigarju. Angeli, ki je bila pridno in zavedno dekle, želimo prav iz srca, da bi bila srečna v novem stanu in da bi v daljni Ameriki ne pozabila svoje domovine.

LIBUČE

Blagoslovljena zemlja libuškega pokopališča je sprejela vase tri nova plemenita zrna, ki klijejo za rast v večnost.

Dne 9. junija smo položili v grob Vida Lienharta iz Ponikve. Izšel je iz verne Krove družine kot eden izmed dvanajstih otrok. V zgodnji mladosti je moral zapustiti družino in oditi služiti. Od doma se je vselej odpravljal z jekom, ker ga je na družino vezala nežna otroška ljubezen. Služil je na kmetih skozi 40 let, pa nikjer dalje kot eno leto. Na večer svojega življenja je spet našel prostorček v očetovi hiši. Kot zadnji preostali član svoje družine je žal že moral bivati že med tujo družino. Posledice možganske kapi in pljučnica so mu pretrgale nit življenja. Prav na svoj rojstni dan, dne 7. junija je mirno v Gospodu zaspal za večno. Bog daj svojemu delavcu za služeni počitek!

Dne 27. junija so pa zopet zajokali naši

zvonovi. Smrt je pokosila po hudem trpljenju dozorel, poln klas — Katarino Kanauf iz Drveše vesi. Tam je skozi 65 let živela s svojimi sestrami, služila Bogu, delala dobro, da so jo ljudje spoštovali. To je pokazalo tudi veliko število pogrebcev v nedeljo dne 29. junija.

Oba pokojnika sta bila zvesta bralca našega lista, Mohorjevih knjig in nedelje.

Katica, tudi tebi večni pokoj!

VOGRČE

Vsakemu, ki hoče priti v Vogrče, najprej svetujemo, da se da zavarovati. Kajti cesta iz Pliberka proti Rudi je taka, da so jo pliberški g. prošt imenovali „korejska cesta“. Zlasti tisti del skozi gozd je nevaren. Spomladaj je tam neki motorist iz Pliberka padel in se težko ponesrečil. Na nekaterih mestih je cesta popravljena, tedaj vesel požene motor, toda naenkrat padeš globoko v jame, da je nevarnost, da se motor in kosti razlete. Takoj, ko prideš iz gozda, pa se začne lepa cesta proti Dravi. Menda je tam drugi cestar. Ne vemo, kdo je kriv, da je takšno stanje. In zakaj je le nekaj kosov ceste popravljene, da je še bolj nevarno voziti. Zadnje dni so cesto začeli nekaj popravljati.

Torej nov most imamo čez Dravo. Stari je bil prenizek in lesen in ker je sedaj Drava radi žvabeških elektrarn precej višja, zato so zgradili čez zimo višji most iz železobetona.

Sicer pa je v Vogrčah mirno življenje. Morda bo potem bolj nemirno, ko bo več gostiln. Vsaj več se jih trudi za dovoljenje. Gostilno „pri Hamru“ sedaj prezidavajo in je bil res že skrajni čas. Vsekakor pa bi potrebovali vsaj eno tako gostilno, da bi kak tujec mogel tam prenočiti in jesti.

V juniju smo imeli v fari sv. obhajilo. To je sicer vsako leto, toda letos so bili iz naše fare le dečki, 5 dečkov, pa samih „fejst“ fantov. Ena deklica pa je bila iz Rut v šmihelski fari. Eden izmed njih pa bo letos še šolo končal.

22. junija je zopet pri nas znova gostovala „Farna mladina“ iz št. Jakoba v Rožu, sedaj pa z burko „Lumpacij-vagabund“. Kljub slabemu vremenu se je zbralo mnogo ljudi, da so zopet enkrat doživeli pravo veseloigro. Mnogi so rekli, da se že več let niso toliko nasmejali kot pri tej igri. Nekaterim pa ni šlo v glavo, da je sedanji „čevljar Kneftra“ bivši „župnik“ mučenik spovedne molčečnosti. Bivši „Loser“ je zadnjič postal strah otrok, sedaj pa se jim je zopet priljubil kot „šivanka“. No, hvaležni smo Rožanom za obe igri, ki sta dali poguma tudi Vogrčanom za naprej.

Na sv. Petra in Pavla pa nas je obiskal preč. g. župnik Filip Millionig. Mnogo lepega je povedal o živem rožnem vencu, ki sedaj tako lepo uspeva v naši fari in še marsikaj. S seboj je pripeljal tudi „teto“ iz Amerike, miss Mary Hribar iz Clevelanda, nečakinjo znanega pred dvema leti umrlega mons. Vitusa Hribarja. Vrnila je obisk našemu g. župnemu upravitelju. Torej Vogrče le niso tako skrita zakotna vas, če jo celo Amerikanci obiščejo!

Izlet Mohorjevega dekliškega internata

Ob zaključku šolskega leta so gojenke internata v Mohorjevi hiši v Celovcu napravile pod vodstvom č. šolskih sester skupni izlet v Sele in nekatere so se celo povzpelle na visoki Obir.

Izlet so omogočili s posebno podporo dobrotniki, ki žele ostati neimenovani, č. pater Jakob pa je šel z nami in prevzel nase vse skrbi izleta.

Zgodaj zjutraj smo se v Celovcu vkrcale na avtobus. Težko so dekleta krotile veselo pričakovanje, ko je avtobus brzel po široki, ravni cesti mimo žihpoljskega svetišča, preko Drave v Borovlje in potem kvišku po ostrih serpentinah planinskemu raju v Selah naproti.

Ob šestih smo dospeli v Sele, kjer je ljubezni gospod župnik, preč. g. Alojzij Vauti, pred cerkvijo čakal na nas. V cerkvi smo se le za nekaj minut ustavile; mudilo se nam je dalje, kajti naša nedeljska in prazniška daritev je bila javljena v Sedlcah, ob osmi uri.

Od Trkla, kjer smo zapustile avto, smo imele še skoro uro hoda, najprej prek polj, nato skozi gozdliček. Ko se je ta nehal, smo na jasiči pred seboj zagledali leseno, prijazno rjavo pobarvano cerkvico, obdano s tratico in okrog preprost plot, da nas je takoj prevzel občutek tople domačnosti. Vleklo nas je notri, kjer nas je nad oltarjem pozdravljala Fatimska Kraljica.

Vhod so razširili tako, da so vrata kratko-

malo sneli, da smo mogli tvoriti celoto z onimi, ki so ostali zunaj.

Naše prvo srečanje s presveto Devico je bilo res prisrčno. Medtem ko je pater sedel za zaveso spovednice, se je ob njej zbrala dolga vrsta za spoved. Začeli smo moliti rožni venec, med desette pa zvrstili posamezne kitice nove fatimske pesmi „Na fatimski trati...“

Sveto daritev je povzdignilo petje, pri čemer smo v celoti uporabili liturgično besedilo. Po evangeliju je bil primeren kratke nagovor, k angeljski mizi smo pristopali med neprestanim petjem, nato pa je bilo do konca maše v prelepi monštranci izpostavljeno Najsvetejše in se je božje opravilo končalo kar najbolj slovesno, z evharističnim blagoslovom.

Ne smemo v molku preiti največje znamenitosti te naše mlade Marijine božje poti, saj smo že pri pristopu mašnika pred oltar postali na njo pozorni. Tako krepko in slovesno zvonjenje ga je spremljalo, da sem se nehote spomnila na praznično pozvanje v celovski stolnici. Naš gostitelj gospod Olip nam je pozneje doli pri „bunkerju“ povedal, kako so prišli od prvotnega zvončka kar do štirih zvonov, ki danes od tu oznanjajo Marijino slavo.

Zunaj cerkve smo malice in se medtem tudi fotografirale, na to pa so nas povedli skozi gozd k „bunkerju“, kjer smo strme poslušali pripovedovanje enega štirih mož, ki so se skozi tri leta tu skrivali in jih je

Marija večkrat čudežno prikrila očem zasledovalcev. Tedaj nam je bilo jasno, zakaj nam zgodovino cerkvice ni hotel povedati zgoraj, saj je postavljena Mariji v zahvalo za to veliko milost, kakor so se bili zaobljubili.

Prišedši h Kacmunu smo se porazdelili v dva tabora. Večina nas je bilo pogumnih, ki smo se odločili za Obir, preostale so se napotile h Kelihovim, da tam v zabavi na prostem prebijejo večji del lepega dne.

Opisati pot na Obir! Kdor je že sam bil gori, si lahko predstavlja, kar bom z nekaj besedami preprosto izrazil. V začetku smo stopali strnjeno in se skrbno ozirali po markacijah, a smo kljub temu morali enkrat nazaj iskat pravo pot; vije se namreč po serpentinah, a jo razne steze kar prepletajo. Pozneje, ko je bila steza že samo ena, smo se kratkočasili z najrazličnejšim: pripovedovali smo si spomine, reševali uganke in posamič tudi kakšno zapeli.

Na „planini“ smo se ustavili, se krepčali z zalogo, vmes pa tožili po vodi, ki je ni bilo, dokler nista prišli domačinki in dejali, da je studenec čisto blizu. Kakšno veselo presenečenje, kakšen užitek, kakšno zadovoljstvo vseh!

In še naprej nas je pot vodila skozi pas nizkega igličevja, potem pa preko planjave, prekrte s sočno travo, vmes pa sivo kameenje in planinsko cvetje, tu in tam pa še kakšna nedotaknjena lisa snega.

Čas nam je v tem seveda neopazno potekal in tako smo po odmoru pri „Schutzhütte“, od koder smo videli šmarno goro

in celo Ljubljano, naskočili še zadnji ostane vzpetine, zdaj že ob robu prepadov, ter se znašli slednjič na vrhu, na najvišji točki velikana Obirja, od koder se nam je odprl pogled daleč okoli. Koroška od Dobrača do Pece je ležala pred nami kot pisana preproga.

Tu pač ni moglo biti lepšega, kot sedeti ali na pol ležati na mehkih tleh in „študirati“ ter občudovati našo rodno deželo. Skoraj vsaka je našla svojo rodno vas in ko je katera zagledala celo domači krov, je veselo pritekla: „Sestra, glejte, tam sem pa jaz doma!“ In njena roka se je stegnila v pozdrav. „V enem tednu bom pa jaz že tudi med njimi.“

Pot navzdol je imela spet svoje lepote in prijetnosti. Najlepše pa se je za naše otroke pričelo, ko smo se doli ustavili pri Serjaku. Zaloga živil je bila na Obirju vsem že posla, pa zato nismo upali, da bi mogli kaj prida utešiti želodce, ki se bodo gotovo kmalu začeli oglašati. Tu pa so nam prišli pred hišo, kjer smo bili posedli, najprej polovico ogromnega domačega hleba. Kosi so kar padali pod nožem in deklice so jih prestrezale: dolgi in debeli, nekateri celo preveč, da smo jih morali razdeliti na dvoje. Takoj nato smo razpolovili drugi hleb in medtem, ko smo ga rezali, je domače dekle postavila pred nas v belem čebričku še bolj belega kislega mleka. A še ni bilo vse! Sledila je še velika štiriočlata štruca surovega masla, ki ga je gospodinja bila malo prej sama zmelala.

(Konec na 6. str.)

Izlet Mohorjevega dekliškega internata

(Nadaljevanje s 5. strani)

Čez kake pol ure pri Kališniku spet nekaj podobnega. Najprej čaj, nato pa velika kopa češenj, ki je izzvala mogočen val navdušenja. Vzklikali so najprej češnjam, potem še gospodu Olipu, ki nas je tako gostoljubno sprejel.

Pred hišo smo se slikali s preč. g. selskim župnikom v sredi, ob strani pa so v travi sedeli fantički, šest sinov gospoda Olipa, okrog svojega očeta. Ena gojenk mi je doma izjavila: „Veste, kdo je name najboljši vtis naredil? Gospod Olip. Vedno je tako priazen.“ „Da, jaz sem ga občudovala še posebej pri otrocih,“ je odgovorila sogojenka in potem vprašala: „Pa veš, odkod ima on to? — Iz svoje globoke vernosti! Saj smo jo mogli opaziti!“ Kako dragocen oblikovalni moment v duhovnem razvoju naših mladenk, ki izhajajo iz tega ljudstva, pa se v letih študija zgubljajo v plitvinah mestne miselnosti.

Radi pozne ure se nismo vračali skozi šmarjeto, kot je bilo v načrtu, nego kar po isti poti. V Selah smo zapeli za slovo med čakanjem, potem pa izrazili svoje začudenje, da nas samo poslušajo, a nič ne zapojejo. „Zato, ker vi tako lepo pojetel!“ so nam odgovorili.

Na povratku smo v avtobusu molile rožni venec, v katerega smo tu pa tam vpletle še kakšno Marijino pesem. Vse smo spozna-

le, kako resnične so bile besede č. g. patra, da „smo za vse Bogu dolžni veliko hvaležnost.“

Ob koncu naj se pa zahvalim tudi nje-mu, dobrotnikom in vsem tistim, ki so nas na naši poti prijazno sprejeli in bogato pogostili. Vsi pa, ki se za naš zavod zanimajo, bodo pa morda tudi iz teh vrstic mogli razbrati kakšne naloge vrši in kako potrebno je, da mladina že v dobi nežne rasti prejme pravilno vzgojo, da spoznava močne vrednote zveličavne vere ter lepa, častljiva izročila našega naroda, krasote naše zemlje in dobroto naših ljudi, da bodo vse to znale tudi ljubiti, v sebi gojiti in čuvati za bodoče rodove.

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

PONEDELJEK, 14. 7.: 14,00—14,45 Poročila, objave. Pregled sporeda. — Mali ansambli igrajo. — 18,40—18,55 Za našo vas. — TOREK, 15. 7.: 14,00 do 14,30 Poročila, objave. — Koroška poje in igra. — SREDA, 16. 7.: 14,00—14,45 Poročila, objave. — Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK, 17. 7.: 14,00 do 14,30 Poročila, objave. — Slovenske narodne in umetne pesmi. — PETEK, 18. 7.: 14,00—14,45 Poročila, objave. — Iz domačih gajev: Strina Mojci je pravila... — SOBOTA, 19. 7.: 09,00—10,00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. — 18,15—18,45 S'm pod okencem stau... (Fantovske pesmi).

Našim gospodinjam

O vkuhavanju

Zdaj se je pričel čas, ko za zimo vkuhavamo sadje in zelenjavo. V preteklem letu skoro ni bilo sadja, zaloga iz prejšnjega leta, kjer je bila, je prišla zelo prav. V patentnih kozarcih vkuhano sadje lahko porabimo ob slavnostnih dneh, ko imamo s pripravo kosila veliko dela, pa tudi kadar je delo na polju, pranje itd. hitro odpremo patentni kozarec pa imamo že ohlajen, okusen kompot. Torej se delo, ki ga imamo z vkuhavanjem res izplača.

Za vkuhavanje rabimo poseben lonec s stojalom in toplomerom. Če tega nimamo, lahko uporabimo kar navaden lonec za kuhanje perila (ali večji emajliran lonec), na dno damo malo slame, lesene palice ali cunj, da kozarci ne stojijo na dnu. Lonec neprodušno zapremo s pokrovom ali pa z umivalno skledo, v katero denemo kaj težkega.

Kozarce (Reks, Weck)* skrbno umijemo, najbolje s sodo, jih oplaknemo in pustimo, da se odtečejo. Zelo skrbno umijemo tudi pokrove in gumije. Vsaka okvara steklenega pokrova oziroma roba pri kozarcu ali

Od lovskih pušk do reakcijskih letal — na velesejmu

Kot vsako leto bo tudi letos Koroški velesajem 1958 odprt s posebno slovesnostjo, na kateri bodo poleg predsednika te ustanove mestnega svetnika R. Novaka povzeli besedo predstavniki mesta Celovec in koroške deželne vlade. Tako bosta govorila mestni župan Ausserwinkler in deželni glavar g. Wedenig.

Upravi velesajma se je že napovedalo mnogo različnih gostov iz ostalih zveznih dežel in tujine.

Namesto zadržanega zveznega kanclerja ing. Raaba bo letos zastopal zvezno vlado pristojni minister za trgovino dr. Bock, ki bo isti dan tudi imel predavanje na zborovanju Strokovnega združenja industrije, ki predeluje les. Drugi stalni obiskovalec Koroškega velesajma, finančni minister dr. Kamitz je tudi naznanil svoj prihod.

Sedaj pa še nekaj zanimivosti letošnjega velesajma. Prvikrat bo na sejmu nastopila kot razstavljalca naša mlada zvezna vojska. Za to posebno razstavo se že vrše štabni razgovori med direktorjem velesajma g. Gutschmarjem in višjimi štabnimi častniki zvezne vojske. Ti razgovori so enkrat tedensko in dobro napredujejo. Udeležujejo se jih major Kasimir, major Schreimbayer, major Müllauer, pa tudi kapetani Tanner, Blöckl in Pipan. Za estetsko stran te razstave skrbi arhitekt dipl.-ing. Forenbacher. Vojaško letalstvo bo na razstavi zastopano tako, da bodo z letališči Thalerhof pri

Grazu se dvigala v zrak reakcijska lovka letala in krožila nad razstaviščem Koroškega velesajma. Pri tem bodo vzdrževala prek radia stalno pogovorno zvezo s sprejemno postajo, ki bo nameščena na razstavišču. Obiskovalci velesajma bodo tako lahko sodoživljali vtise pilotov 12.000 metrov v zraku. Na razstavišču bo pa moč videti tudi vojaški helikopter (Hubschrauber). Razstavna lopa zvezne vojašnice je dolga 70 metrov in obsega ploskev 10.000 kv. metrov.

Že 400 let stara puškarska obrt v Borovljah bo tudi letos vredno zastopana na Koroškem velesajmu. Predstavila bo svoje mnogovrstne precizne proizvode, ki so pogosto tudi za oko zelo lepo izdelani, tako da jih je treba prištevati med vrhunske izdelke umetne obrti. Pred kratkim so borovljski puškarni s svojo razstavo lovškega orožja dosegli velik mednarodni uspeh na velesajmu v Düsseldorfu. Razstava, ki pa jo pripravljajo za letošnji Koroški velesajem, bo pa po svoji kvaliteti baje celo boljša kot ona v Düsseldorfu.

Razstavo prireja Koroška trgovinska zbornica in bo nameščena v stojnici, ki jo je dala na razpolago Kmetijska zbornica. Saj so lovške puške v najožji zvezi z gozdom.

Poljedelski stroji, motorne kosilnice, stroji za setev, stroji za trošenje umetnih gnojil, grablje, obračalci za seno, Heuma-Sonnenrad-Universalmaschine, traktorji z vsemi nadomestnimi deli. Vse to vam dobavlja tvrdka

JOHAN LOMŠEK

Št. Lipš, Tihoja, p. Dobrla ves

Kadar je voda kompota kalna, je znak, da kozarec ni dobro zaprt.

Kozarec odpremo tako, da z eno roko držimo za pokrov, z drugo pa držimo za gumijasti obroček, ki ga potegnemo proti sebi. Če se ne da odpreti, denemo kozarec za kratko v soparo pa se odpre sam od sebe.

Prazne kozarce takoj umijemo. Vse gumije denemo v en kozarec in ga zapremo s pokrovom in zaponko. Ker se gumiji raztegnejo, navadno drugo leto niso več uporabni. Če damo po dva skupaj in jih namažemo z jajčnim beljakom pa še držijo. Lahko poskusite, morda se vam obnese.

Stavka koroških zdravnikov končana

Po dvomesečni stavki so se bolniške blagajne in zdravniki na Koroškem le sporazumeli. Od 7. julija naprej zdravniki zopet uradujejo za vse zavarovance z bolniškim listkom. Sporazum o honorarjih, ki jih bodo za pregled in zdravljenje morale blagajne plačevati zdravnikom še sicer ni podpisan, ker se obe stranki nista mogli sporazumeti glede obsega povišanja zdravniških honorarjev. Je pa gotovo, da bodo povišani. Mero bo določila posebna komisija. Pa še eno je gotovo in to je že dokončno določeno: Zavarovanci bodo odslej morali za vsak listek plačati 5 šilingov. Tako so sklenile blagajne in zdravniki... zavarovancev pa seveda ni nihče vprašal.

4 Vorteile:

1. Riesenauswahl - über 100 Ausstattungen
2. Die besten und billigsten Möbel Österreichs. Hartholzschlafzimmer von S 3.900
3. Ratenzahlung ohne Aufschlag, ohne Zinsen
4. Zustellung frei Haus mit eigenem Spezialauto

GRÖSSTE AUSWAHL IN:
Polstermöbeln, Teppichen, Matratzen;
Vorhangstoffe zu sehr mäßigen Preisen
„DAS HAUS DER GUTEN MÖBEL“

KARL STADLER

KLagenfurt / Theatergasse 4

SW - MÖBEL - VERKAUFSSTELLE

Beratung durch eigenen Architekten!

F.R.C. Möbel

KOMFORT FÜR ALLE

durch F.R.C.-Möbel, denn F.R.C.-Möbel sind gepflegt, wohnlich, modern und preiswert!

Großauswahl
Zustellung kostenlos
Kreditgewährung bis zu 24 Monatsraten

MÖBELHAUSER in:
KLagenfurt, Burggasse 14
VILLACH, Bahnhofstraße 12
SPITTAL a. d. DRAU, Bahnhofplatz
ST. VEIT GLAN, Klagenfurterstraße 35
OBERVELLACH i. Mölltal, Hauptplatz
Besuchen Sie uns bei der Kärntner Messe

FERCHER-REICHMANN & CIE
MÖBELFABRIK — VILLACH

Kern

FAHRZEUGE RADIOHAUS ELEKTROWAREN

Radio aparati
Šivalni stroji
kolesa

V VELIKI IZBIRI

Radiohaus
KERN

Klagenfurt, Burggasse
Ugodno plačilo na obroke

MALI OGLASI

VSaka BESEDA STANE 1.10 S (IN 10% DAVKA)

Poudarjene besede in take z več kot 15 črkami stanejo 2.20 šil. (in 10% davka). — Naročilo malih oglasov naslovite na upravo „Našega tednika“, kjer mora biti najkasneje do vsakega ponedeljka zvečer. Oglas morete naročiti tudi telefonsko (Celovec št. 43-58)

2-nadstropna hiša
sredi Celovca

ugodno naprodaj.

Pojasnila v upravi lista pod značko „Mesto“.

ŽENITNA PONUDBA

Pošten fant, tovarniški delavec, s stalnim zaslužkom, 28 let star, želi spoznati pošteno dekle v syrhu ženitve. Ponudbe pod značko „Ženitev“ na upravo lista.

Vsa sadna drevesca — jabolčna do 20% cenejša kot drugod — vam dostavi domača drevnica ing. Marko Polzer, pd. Vazar, p. St. Veit i. Jauntal.

Zelim prodati dober rabljen klarinet, nizko uglasen s 16 zaklopnicami. Cena 560 šil., s kovčkom vred. Takojšnje plačilo. Naslov pri uredništvu Tednika.

Sončna očala - Sonnenbrillen

OPTIKER SEKERKA
KLagenfurt, 10. OKTOBER-STR.

PASSAP
ročni pletilni stroj

je najboljši na svetu! Sedaj ga dobite posebno ugodno bei

SATTler

Klagenfurt, am Heuplatz

ŠIVALNI STROJI
PLETILNI STROJI
GRUNDNER

Klagenfurt, Wienerg. 10
nächst der Stadtpfarrkirche

Kupim dobro ohranjen, rabljen harmnoij. Ponudbe na uredništvu Tednika.

Posestniki gozdov, pozor!

Prevzamem les vsake vrste. Les obdelajo gozdni delavci firme. Plačam takoj pri prevzemu!

Fa. MAX GEIGER
Lesna trgovina REICHENFELS

Glede ponudb in o vseh lesnoprodnajnih zadevah se obrnite na tozadevnega pooblaščenca:

HANS ORTNER
ŠTEBEN V PODJUNI - TEL. 23-19

Peči, štedilnike

KAKOR VSE KMETIJSKE POTREBŠČINE dobite najugodnejše pri

HANS WERNIG

Kagenfurt, Paulitschgasse (Prosenhof)